

SEBESÜLTEK ÁPOLÁSÁHOZ

szükséges tudnivalók és orvosi könyvek:

Betegápolástan. A vörös keresztos ápoló-nők tanfolyamán használt betegápolástan kivonata. **Ára K 1.80**

A betegápolás kézikönyve. Irta *Fialka Gusztáv dr.* Hivatásos betegápolónők és a művelt közönség számára. Ajánló sorokkal ellátta Müller Kálmán dr. Számos szöveg közé nyomtatott ábrával. **Ára K 8.—**

A betegápolók tankönyve. Irta *Fialka Gusztáv dr.* Számos a szöveg közé nyomtatott ábrával. **Ára K 4.20**

Klinikai receptekönyv. Szerkesztette *Müller Vilmos dr.* Az egyetemi klinikák, a budapesti poliklinika és a fővárosi kórházak gyógymódjainak rendelőnyelveinek gyűjteménye. II. kiadás. **Ára K 8.—** és az azok ellen való védekezéséről. Irta *Gerlóczy Zsigmond dr.* **Ára K 1.50**

Útmutató a hadsebészethez. Irta *Prochnov József dr.* 96 ábrával és 6 könyvismertetővel. **Ára K 7.—**

A sebek gyógyulása és a sebek kezelése. Irta *Schächter Micsa dr.* **Ára K 4.—**

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI. Andrassy-út 21. szám
és minden hazai könyvkereskedésben.

Magyar törvények. A Franklin-Társulat zsebkiadásai

Most jelent meg!

AZ ÚJ POLGÁRI PERRENDTARTÁS
és
AZ ÉLETBELÉPTETÉSI TÖRVÉNYEK
ZSEBKÖNYVE

Irta
Dr. KOVÁCS MARCEL
kir. helyettesbíró.

Magyarozó jegyzetekkel, utalásokkal és betűrendes tárgymutatóval, amely szerző nagy kommentárjára is utal.

Ára vászonkötésben 6 K 20 fill.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

GRACZA GYÖRGY

A MAGYAR SZABADSÁGHARC TÖRTÉNETE

1848—49. évi szabadságharcunk legrészletesebb története

Öt nagy alakú kötet

A budai honvédszobor dombornyomását másfél díszített kötésben 70 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.

Molnár Ferenc könyvei

Új! Új!

KIS HÁRMASKÖNYV
Három kis kötet tokban *Elbeszélések* **Ára kötve 6 korona**

A PÁL-UTCAI FIÚK **MUZSIKA**
Diákregegy **Ára 4 korona** *Elbeszélések* **Ára 4 korona**

AZ ÉHES VÁROS **A FARKAS**
Regény két kötetben **Vígjáték három felvonásban**
Második kiadás **Ára 6 korona** **Ára 2 korona 50 fillér.**

HÉTÁGÚ SÍP **AZ ÖRDÖG**
Tréfák, karcolatok, tárcák **Vígjáték három felvonásban**
Ára 3 korona **Ára 2 korona 50 fillér.**

Egy gazdátlan csónak története **A TESTŐR**
Regény **Ára 4 korona** **Vígjáték három felvonásban**
Ára 2 korona 50 fillér.

JÓZSI **LILIAM**
ÉS EGYÉB KIS KOMÉDIÁK **Egy csirkefogó élete és halála.**
Második kiadás **Ára 3 korona** **Külvárosi legenda hét képből.**
Ára 2 korona 50 fillér.

Ketten beszélnek **RABOK**
Tárcák, rajzok **Ára 4 korona** *Regény* **Ára 4 korona**

Ezen könyvek megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése,
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.nál, Budapest, Andrassy-út 21. sz.

Rendelésnél
szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkeszti: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeiket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli.

A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

VASÁRNAPI UJSÁG

47. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL. BUDAPEST, NOVEMBER 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona, Félévre — 10 korona, Negyedévre — 5 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

TARTALÉK A HARCZVONAL MÖGÖTT. — AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Radófi, a harcstér. kiküldött munkatársunk felvétele.

Történet az életről, a halálról, a szerelemről és a háborúról.

IRTA LAKATOS LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

XIV.

A KRISTÁLY-KERTBEN.

Fáklának öltözött villanycsillárok világítottak a Kristály-Kert nézőterén, Litinovo legelőkelőbb kis színházában. A zenekar idegen városok könnyű utcai dalait játszotta, illatosan felhőző zenét, a mely szinte matematikai kiszámítottással hizeleg a jóllakott férfi inyeinek. Cigarettafüst... A nézőtér fölött elhelyezett fényszórónak a szinpadra eső sugarai úgy játszottak a világossággal és a setétséggel, mint macska a gombolyaggal. Tébolyult ugrándozásban guggolva táncoló szláv nők, ázsiai bonczok, a kik merev előkelőséggel lapdázta késekkel és nyeltek töröket, egy csodálatos hangú kreol családny (ha más égőv alatt születik, császári operaház üdvöskéje, így a bőrénél színe halálig a kisebb dobogóra utasítja), angol és amerikai kopogó táncosok, nagy lengyel szépségek és francia kan-kan táncosnők, a kik — noha a fényes városnak csak zugolyai-ból érkezvén, mégis a hazájukbeli izlés és gazdagság öt korszakából hoztak ide valamit — egymásután jöttek és távoztak a szinpadról, a melynek rivaldája körül a veresen világító üveg-gömbök, mintha egy kisebb pokol hideg tüzei lettek volna. És a szinpadon mégis szüzi gazelák is szökdéltek, keserves fiatalúságukat a más bűne, a más gazdagsága mellé ültetvén el inségek kövi virágként.

Tizenegy óra után járt az idő és a nagy inkognitopályában, a mely rácsosan úgy helyezkedett el merőlegesen a szinpadal szemközti, mint egy illatos velencei ólomkamra, császári herceg jelent meg, a veresszakállú Alexandrovics Mihály. A podoljai császár rangban előléptette a herceget, a ki ezentúl O. F. «Üszö Pokol» hajójáról fogja a jégtengeri podoljai flottát parancsnokolni. A herceg kíséretében voltak Solciev, a tengerészeti miniszter, Podolski tábornok és a német tartományokból való fiatal báró Lantsknecht. A herceg már nem volt többé eljegyzett hitvese Dagmar svéd hercegnőnek. A készülő frigyet a politika fonta egybe rövid időre, ám most szét is vágta minden örökre. Világosnak látszott, hogy Podolia háborúban akarja felfalni Finnlandot és Svédországot ideges remegésben a kicsiny ország mellé állt, a mely üldözöttségében is testével hűn tartotta őt mindig. A legkisebb véletlen is úgy hozhatja, hogy a podoljai katonák, nehéz ágyú tűzerek, szép hosszú szőke lánzsások, cserkesz lovasok, a kiknek arcán úgy burjánzik a háborús férfi-szakáll, mint őserdő gyepe, csunya, barna moszatos gyepe, fáradhatatlan gyalogosok, ügyes kezű hidászok és ünnepies, ám mégis fürge kúrasszirosok állalépik a finnlandi határt és emberevő kedvük lobogójának csücskét a svéd tengerek szellőjében is megreszketetik. A nagy szőke vasszűz, Dagmar nem lesz tehát felesége a veresszakállúnak, a ki hóhér lányától tanulta először a szerelmet és Alexandrovics Mihály, könnyen úgy lehet az «Üszö Pokol» sima halálal fedélzetéről küld szüpporkázó gránátot az egyetlen felé, a mely a svéd tengerek partján meri hirdetni a tudományt. És nagy halálal ólom fut bele a középkori templom tornyának magas leányos ivébe is.

Szóltanul voltak a vendégek. E szláv férfiak, a kik gyakran áradozóak voltak, mint egy most megszülető költemény, értettek ahhoz is, hogy bensőség minden forró zúgását órákra, napokra, gyakran esztendőkre is egyzű hallgatás alá rejtsek, a mely hideg volt, mint nagy hazájukban a tél. És e hidegség nem volt idegen lárva, ikertestvére volt ugyanannak a forrósnak, a mely gyakran könnyűkűd patakjában keresett enyhülést, titkos könnyükben, mert hiszen csak ezek folyása lehet tavaszi gazdagságban áradó... Solkiev, a tengerészeti miniszter közvetlenül a

herceg mellett ült. Azért volt ez talán, mert a tengerészeti miniszter is most vált el feleségétől és a közös sors még közelebb hozta a két hajóst egymáshoz.

És ott maradtak a Kristály-Kertben a szinpad előadás után is. Hogy egymást megtalálták, hogy baráti együttesben akarták elfogasztani az éjszakát, arra külső alkalmat az szolgáltató, hogy Podolski tábornokot a császári kertek intendánsává neveztek ki. E hivatal csak kecses czim volt, a melynek uszálya megszolgáltatlan aranyakat hordozott. Podolski azért kapta tiszteletbeli hivatalát, mert iszonyú hős volt a ladomiri herceg iszonyú halálakor és az öreg főtisztvez, a kinek ritka indulatait a fényes napnyugatra és a meleg délre való vágyódás merengő esztendei töltötték ki, valóban illett a czim: a császári kertek intendánsa, a melynek minden bettje mögött mintha virágok állnának őrt, gyengédszínű hónapos rózsák, tengerentúl termett kaméliák és kitarított arcú nagy ősi georginák is. És a tábornok, a kit eddigi életében úgy került el a háború, mint rossz játékos a szerencse aranya, örült az új dísznek. Egy télen élet kedves, szelíd megbocsátását látta benne... Az italokat a fiatal Landsknecht báró válogatta mind a négyük számára.

Mindenféle palackokban, nyúlt nyaku karcsúakban, széles fenekű nagy öblükben is érkeztek az italok. Sokféle sárga ömlött kívánczó folyással a sokféle veresbe. Igazán csak úgy inyelték a férfiak az italt, ha az munkát is adott nekik. És a pincézseknek csak annyi volt megengedve, hogy ők szállíthassák a hig tartalmuktól nehéz palackokat, a folyó ital kavarása, egymással való izés elvegyítés kedves munka volt ez urak számára és azt maguknak is tartották meg. Szinte feltékeny tekintettel hajszolták ki a pincézt, ha az szolgáltató kész kötelesség tudásában a páholyban maradt csak egy perczel is azon az időn túl, a mi kellett, hogy a palackokat a hűtő ezüstvedrek jeges talajában feloldalás fekvésben megágyazta. Az urak testi-lelki munkában foglalkozni akartak az itallal, mielőtt azt magukhoz vennék, szinte a lelki-ösmeret mondta nekik, hogy a jóságos italt munkában szolgálják meg. mielőtt a hűs csöpekéből forró mámor száll az agyvelőre.

Az éjszaka és az ital testvéri mákonya közelebb hozta az urakat egymáshoz és lelki beszédben parolázott egymással. Ezek az urak nem voltak gyáván szemérmesek és nem ösmerték a nyugati társalgás művészetének hosszú hídjait és kénytelen aligaját, a melyben idegen, megunt dolgokról beszélgetve, gyakran gyötrelemben kell áthaladni, míg az ember ajkáról az igazi szót ereszt el, azt, a mely foglalja mindannak, a mi a szív fölött üszik. Sokáig hallgattak, de ha egyszer megszólaltak, akkor nagy erővel, szép elszántsággal, valódi dolgaikról kezdtek beszélni mindjárt.

Bücsűvelem sem irtam a szőke rémnek — mondta a herceg, a kinek ridegsége hazájabeli nébány főúr között csodálatos módon meg tudott olvadni néha. Idegen országok fejedelméhez gögös volt, de a podoljai grófokban és bárókban a fajtaját tisztelte és gyakran, titokban meg is becsülte őket. Ez jó volt: megbecsülni őket, így érezhette, hogy háza — a fenséges ruriki — nem méltatlanok fölött uralkodik és hogy érdemes császári hercegnek lenni, a nagy síkságok hazájában, Podoliában, az éjszakai levegő közelségében kedves barátjaiként ölelte ez urakat és szeszélyei és bánatai társává is avatta őket.

Loris-Melikov intézte el a búcsúnak minden kellemetlenségét — folytatta a herceg — Loris-Melikov, ő olyan kitűnő.

És senki sem kérdezte, hol van Loris-Melikov. Elgondolható volt, hogy a főtábornok-mes-

terlábbal átlépi a Kristály-Kert küszöbét. E szigorú főméltóságú úr nem is magát féltette az előkelő tivornyahelytől, hanem a császári ház szellemét, a melyet szolgált és a melyről azt hitte, hogy magában hordozza azt, hogy beleszivódott, mint Szent Januárius mártír vére a szivacsba, a melyet a nápolyi templomban őrznek kegyes gonddal. De a pompás udvaronc azért feltétlen hódolattal volt a császári herceg iránt, a ki látogatta ezt a helyet. Csak annyit merészelt tudni magáról, hogy ő értük, a Rurikokért teszi, de nem azt is, hogy helyettük és az ő mulasztásukat pótlandó.

A háború elkerülhetetlen — vélte Solkiev, a tengerészeti miniszter, ez a száraz ember, a ki csupa unalomból vált el a feleségétől és a ki most is úgy beszélt, mintha félhivatalos közleményeket szövegezne a lapok számára.

A magan csekély erejét közlegényként óhajtom a legnagyobb császár szolgálatába állítani. Önkéntesnek fogok beállni a cserkesz lovasok közé. Csak egy megkülönböztetést kérek magamnak, egyetlen egyet. Ezüzből legyen a kopjám hegye. Ha elesnék, hadd tudja az ellenséges parasztkatoná, kivel volt dolga.

A német tartományokból való fiatal báró kérkedő és hangos volt a hazafiságban, mint falusi búcsún a rézkürt. Ősei szász zsoldosok voltak és az evangélium szerint megújított keresztény hiten éltek. Később Erős Agoston korában a Landsknecht bárók a lengyel király szolgálatába jutottak és katolizáltak. Lengyelország felosztása után Podoliába mentek. Ortodox hiten éltek és a birodalom német tartományaiban kapott birtokok fejében a Ruriki-házat szolgálták a renegát buzgó vakhitével. Szidták a németeket, gyalázták a lengyeleket és sokat áldoztak volna érte, ha valaha önmaguknak is elhiszik, hogy a házuk régi ősi szláv podoljai nemes családé... Sok erős italt nagy művészettel kevert most a báró és gyönyörűség volt nézni, hogy az éjszakai lámpák fényében a sok ellenséges haragos szín összhangzatos opalizálásban hogyan békél meg egymással. Landsknecht báró a festő meghihettségével keverte az italok színét és szeme szinte áhítatlan csillant meg, a mikor a kavargó borok és pálinkák szép, meleg, színes golfáramlatait gyönyörben szemlélte.

A háború szó mélabús merengést hozott Podolskira. Az öreg tábornok, a ki a béke hosszú esztendeit átnatkozván, végre is a császári kertek intendánsa lett, most a harezemzők erős férfias illatát érezte. De arra is gondolt, hogy már öreg. Életében most cselekedhetik először és keble, a melyben az elfogyasztott esztendők keserű békéje lakott nagy súlyteherrel, hogyan tud majd ifjú lenni, szikrázó és ruganyos. Erős cselekedetet csak nagyon fiatal korban végezhet a férfi. De ő hatvan esztendő mult és könyvek és hadijátékok vázlatai után, most a kicsattanó vér muzsikáját kellene éreznie. Olyan, mint egy diák, a ki utolsó vizsgájával is végezvén, most megy ki az életbe. És a francia hadiiskolára kellett gondolnia St-Cyrré, az imádozott Franciaországra, a hol tanult és elméjében hirdelen a régi nagy marsallok névsorát futotta végig. Mint a könyvben olvasta őket valamikor, nyomtatott betűkben látta maga előtt a sok nevet. Hannibal... Caesar... XII. Károly... Napoleon... Ney, a moszkvai herceg... Görgey, furesz, kemény magyar — mind fiatalon kezdtek. És ő indulni fog hat hét mulva vagy már holnap talán és szakálla fehér, mint a békét és kegyelmet könyörgő zászló. Indul. Ujjongania kellett volna és végtelenül elbúsult magában.

Rokonom, a császár ő felsége, kegyes volt velem közölni, hogy a szárazföldi hadak főparancsnoka az eriváni herceg lesz — mondta Alexandrovics Mihály.

— Oh, az erzerumi győző, oh az armeniai oroszlan!

Mindenki örült a jó hírek. A hadseregnek ezt a marsallját mindenki tisztelte és fényes nevet sosem mooskolta be a más irigysége. Nagy katonai erényeinek a császári ház tagjai is hódoltak.

— Most fejezte be a tatár-expedíciót gyönyörűen. Ez a kis kirándulás kedves gyakorlat lehetett az agg marsallnak. Edzette magát az eljövendők számára. Eríván sosem tud pihenni, nem is akar — mondta Solkiev azon a hangon, a melyen a jó tanítvány beszél nagyon tisztelt mesteréről.

A fenséges hercegek mindannyian parancsnoksághoz jutnak ugy-e? — kérdezte Landsknecht.

Mindannyian szolgálni fogjuk a trónt. Hiszen katonák vagyunk hála Istennek mind. Egyedül kedves rokonom, Konstantinovic Levin nem gyakorolta magát eddig dicsőséges mesterségünkben. De hadba száll a trónért ő is, hiszen ő felsége épen most nevezte ki a sárga kúrasszirosok ezredésévé.

Pillanatyai csend. Azután Solkiev, szinte baráti bizalmas hangon, mint egyik tengerész a másikkal szokott tréfálni, mondja Alexandrovics Mihálynak, az admirális-hercegnek:

— A kurlandi herceg velünk tart, hiszen Franciaország szövetségeseünk lesz a háborúban.

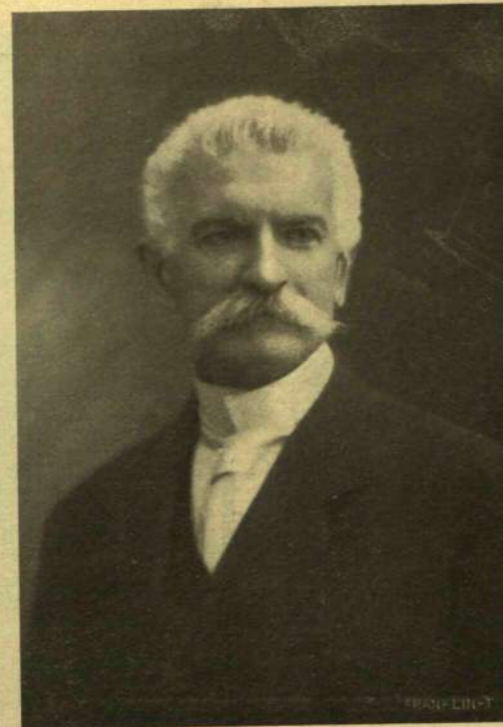
A herceg letagadásra mosolyog veres szakállába, (ha akarják elérte, a mit most Solkiev mondott, ha akarják nem). Landsknecht a szerelmén és a nőkön kívül helyezett férfi durva vigyorával keskeny pohárban italt emel a szájához, ám katonás feszeséggel pattan fel Podolski öreg tábornokunk. Kesztyűt dob az asztalra, a szeme két fiatal tűzgolyó és a hangjában régi vítezi tornák zenéje csuklik fel, a mint mondja:

— Miniszter úr jegyezze meg kérem magának, hogy a francia nagykövet felesége előtt, a kinek a nevét itt, ezen a helyen kimondani nem fogom, hódolattal hajolhat meg mindenki, nő és férfi, mindenki, a ki csak a világon van. Mit jelentett ez?

XV.

A KÉK SZALÓN ÉS KÉT ÁRNYÉK ISTEN KERTJÉBEN.

Már több napja, hogy a párisi vonat visszahozta gróf Turennes-Laocourt és ők még nem találkoztak egymással. A távbeszélőn üzenhetnek egymásnak néha. Ez volt minden, ez és a bol-

SONNINO, AZ ÚJ OLASZ KÜLÜGYMINISZTER.

dog-keserves vágy, a melyben mindig egymásnak voltak. De ma délután, végre, szabad volt...

Konstantinovic Levin «A kék szalónban» ült. Ez egy czukrászbalt volt a kicsiny, előkelő Ispahan-úton, közel az Anasztázia-kerthez. Úgy volt, hogy Levin a czukrászbaltban ülve, fogja kémelelni, mikor halad az utcán arra Julie és azután lassan utána oszon a parkba, a hol Gribojedevnek, a költőnek szobra körül fognak találkozni, talán épen a boldogtalan verselő lábánál, a hol a talapzaton egy perza dalmok (a költő főművének ifjú hőse) szomorkodik valaki miatt. A császári herceg nyugodtan teázhatott e czukrászbaltban.

Litinovóban megszokták, hogy a Ruriki-ház fiatalabbjai eljárnak a nyilvános helyekre és olykor megfordulnak a tömegben is, (a között az öt-hatszáz ember között, a kikkel még házuk szigorú szabályai szerint is szabad volt kezet fogniok.) A kék szalónba pedig csak az Európai Kaszinó tagjai jártak, közembert nem bocsájtottak ez üzembe, a hol minden olyan előkelő volt, mint a leginomabb sűtemény ize. Konstantinovic Levin ezukrokkal és cigarettákkal bibelődve, Juliere gondolt édes türelmetlenség-

gel. Várta pillanatot, a mig megérkezik aszszonya, a kit már napok óta nem láthatott és minden perc új aggodalmat is öltött a remény karjába. Hátha nem jön, még sem jön. Nem jöhet vagy nem akar... De azért türelmetlenségben is szép volt várakozni, tudni azt, hogy minden szép csak ezután jön és hogy minden, a mi ezután jön, csak szép lehet. A szalón kék kárpitját nézte a herceg és eszébe jutott, a hová léleken olyan gyakran vágott, a régi Franciaország, a marquise de Rambouillet kék szalónja. A nevezetes márkinő a jó királynak, IV. Henriknek volt szép és elmés kortárs és ő volt az első, a ki tudta, hogy a szoba falának más színe is lehet, mint a téglá verese, vagy az egymásra fektetett tölgyfa barnája. Egyik szobáját kék kárpittal bélelte és ez volt a nevezetes chambre bleue. Udvaroncok találkoztak ott, költők és széplelkű hölgyek... Vajjon Julie is köztük lett volna... Két szippantás közben, a melylyel ideges ajka mintha vért szívta volna a cigarettának, eszébe jutott: mily furcsa, hogy most czukrászbaltban ül, kicsiny kerek asztal mellett egyedül. De czukrászbaltban gondolkodtak az életről mások is, Alfred de Musset például, a ki költő volt Párisban. Musset a Tortoniba járt minden délután. Am Musset igazi költő volt, zöld likőrt ivott és a szíve is fájt, de igazán testileg is fájt. Némely szívbetegségekben az ember feje különösen bicezen meg olykor és az orvosok ezt a bicezenést signe de Mussetnek hívják. Milyen nagyon nagy megtiszteltetés ez — a legnagyobb, a mi költőt érhet — egy igazi szívbetegség neveztek el róla. És Levinnek eszébe jutottak a szép és okos szavak, a melyeket Julie irt első levelében az ő verseiről. Ő nem költő, nem az, nem igazi költő és ez most mégsem fájt neki. Hirtelen valami különös, boldog nyugtalanságot érzett, tudta, csak ő lehet és a következő percben Julie alakja a czukrászbalt üvegajtaja előtt osont el, gyorsan, mint reményből egy szép sugár.

A kertben köszöntöttek egymást és egy kékre festett kocsi száltak. Levin kis papíra rejtett sárga rózsát égett Julie kezébe.

Olyan vagyok, mint egy völgy — jutott eszébe és a gondolatlót bitorozniú lett arca.

És erre is kellett gondolnia: — Most ezer dolgot kellene kérdezem... a levelemre még nem válaszolt... és a párisi... megteszi-e vajjon, a mit kértem... hogyan kérdezem... de nem, nem szabad kérdezem és majd ő fogja megmondani... igen... de mikor?

(Folytatása következik.)

A „Vasárnapi Ujság” T. Előfizetőihez.

Az utóbbi esztendők alatt, egy-egy művészi kivitelű értékes albummal kedveskedtünk t. előfizetőinknek, minden karácsonykor. Az előfizetési feltételekben erre nem köteleztük volt magunkat, de megtettük önként, jó szívet.

Az idén, megakadályoz bennünket ebben a háború. De kárpótolni óhajtuk t. előfizetőinket, még pedig oly módon, amely megfelel annak a benső szeretetteljes érzésnek, amely lapunk szerkesztőségét közönségünk irányában állandóan eltölti.

Olvasmányokat bocsájtunk rendelkezésükre, amelyeket a hadikórházakban sebesültek és lábbadozók részére ajánlhatunk.

E végből lapunk mai számához a Franklin-Társulat kiadásában megjelent könyveknek egy jegyzékét mellékeljük. Lapunk minden egész éves előfizetőjének, (vagy akik magokat egy egész évre kötelezik) joga van e jegyzékből tetszése szerint 6 K értékű könyvet választani.

A kiválasztott könyvekre rá fogjuk nyomni: «A Vasárnapi Ujság előfizetőinek ajándéka» s el fogjuk küldeni saját költségünkön oda, (annak a kórháznak vagy sebesültnek) ahová azt illető előfizetőnk óhajtan fogja. Vagy elküldjük

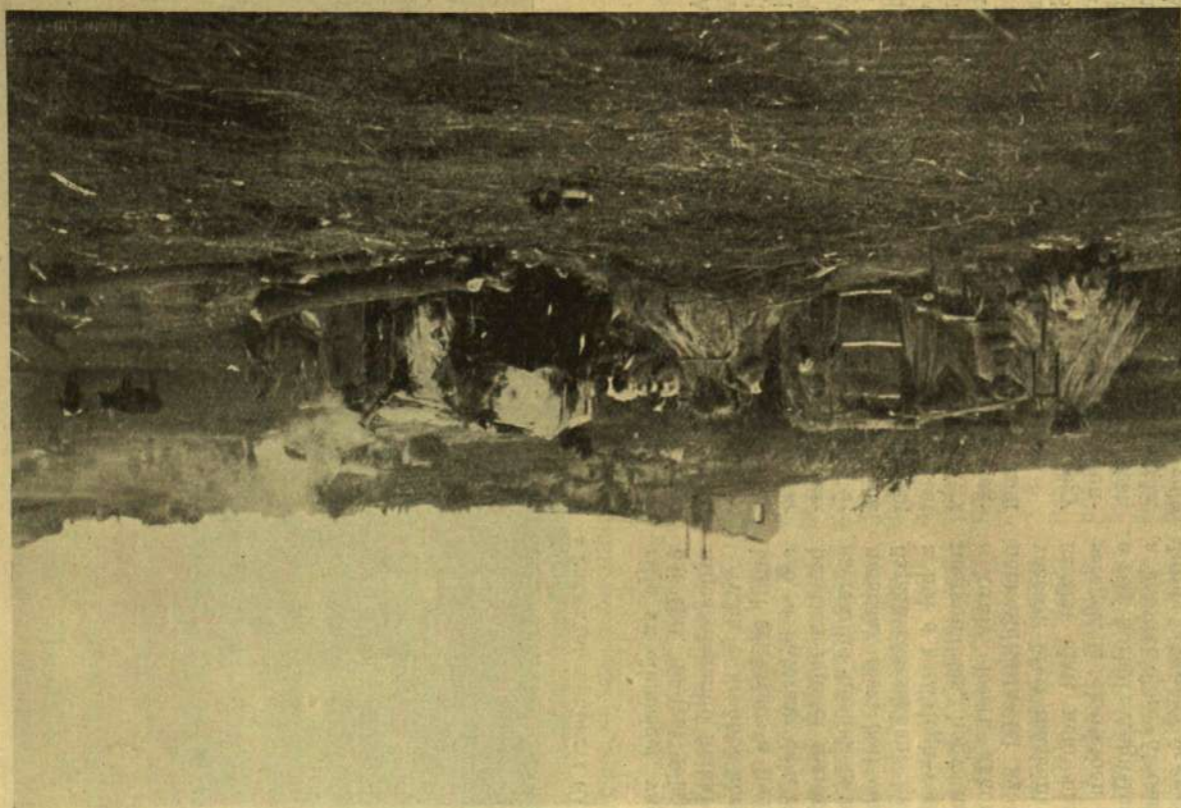
magának a t. előfizetőnknek saját czimére is, ha úgy kívánja.

Kegyeletteljes munkát vélünk ezzel teljesíteni. Mi nem szoktunk semmi nyilvános czélra gyűjteni — elvből s a közönségünk áldozatkészségére még a legüdvösebb czélú jótékony nevében sem appellálunk. Most kivétel teszünk, mikor a kórházakban sanyalódó vitéz harcossaink hosszú téli napjait kívánjuk megenyhíteni; azokét a harcosokét, akik létünkért, a magyarságért s a magyar kultúráért ontották véréket.

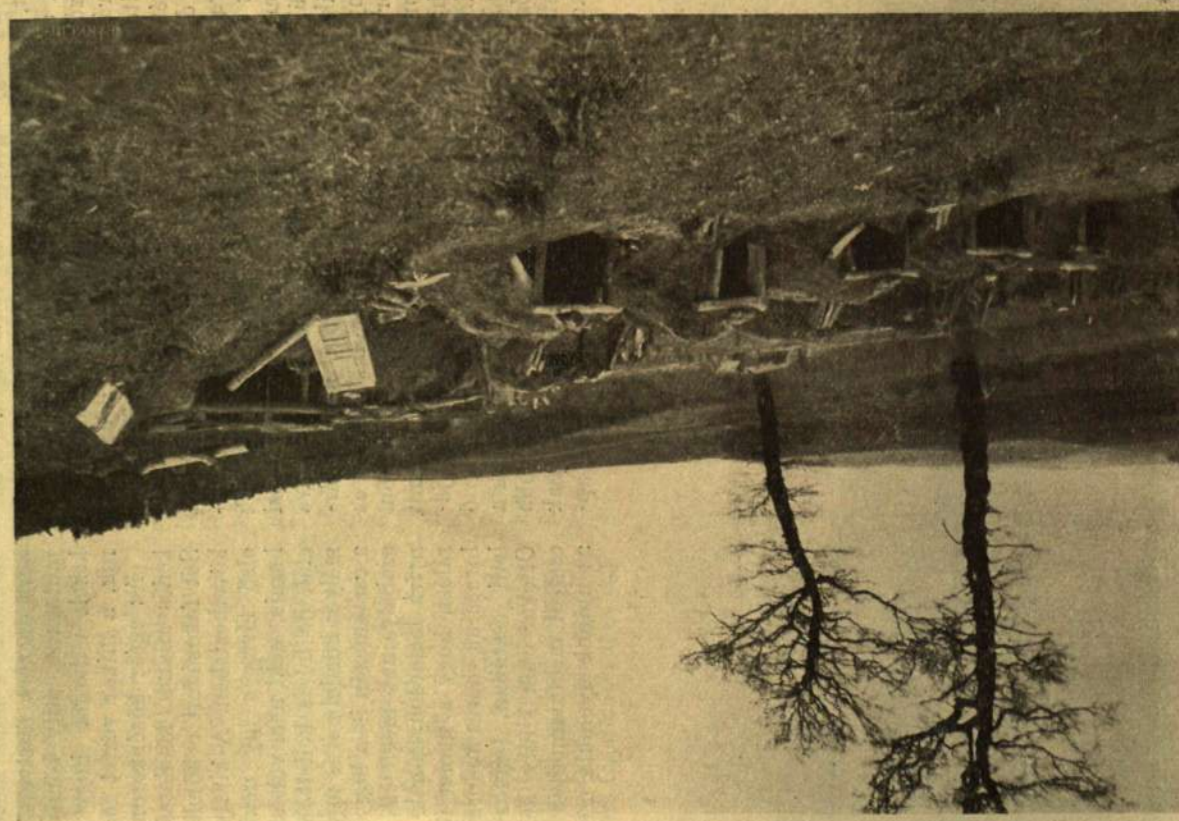
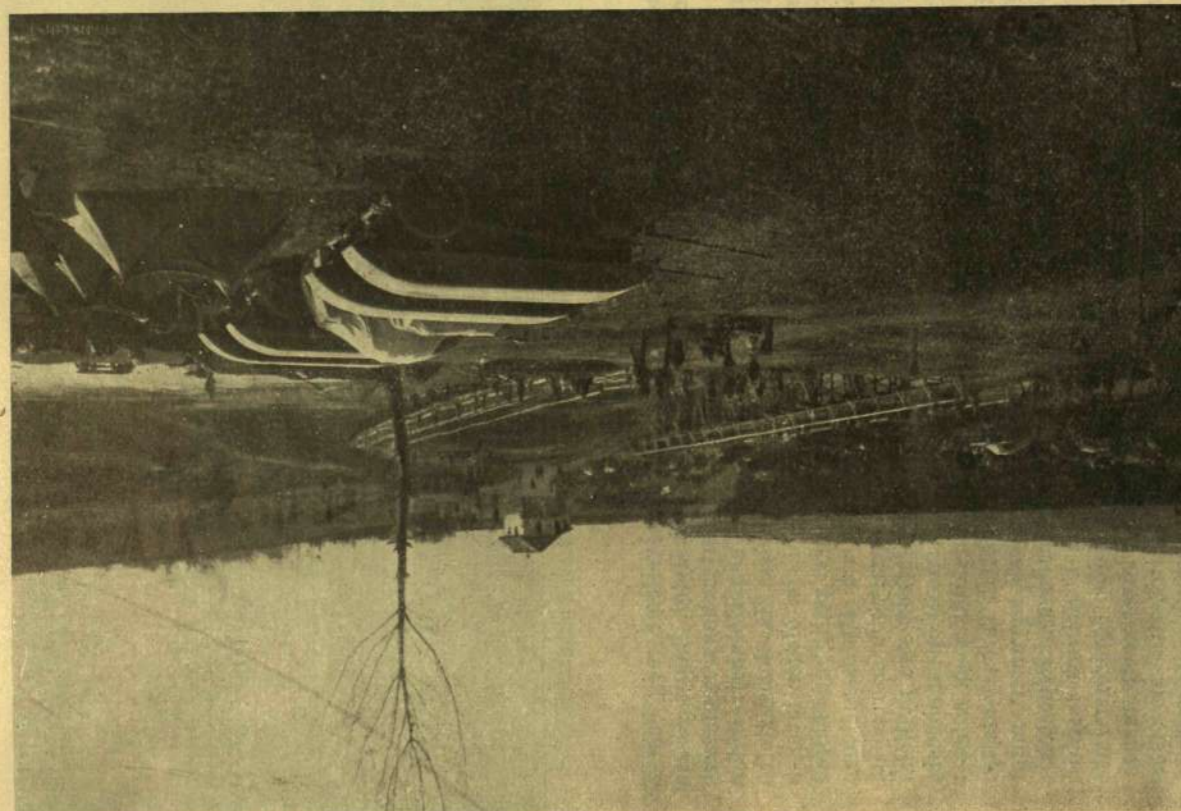
S tesszük ezt úgy, hogy t. előfizetőink adományában ott legyen a mi szerény adományunk is. Karácsonyi albumaink bolti ára 4 K szokott lenni, ennek fejében 6 K értékű könyvet ajánlunk fel.

Felkérjük t. előfizetőinket, tudassák velünk minél hamarabb levelezőlapon kiadóhivatalunk czimére (Budapest, Egyetem-utca 4.), hogy a mellékelt árjegyzékből milyen könyveket választottak (összesen 6 K értékben) és hogy azokat hová küldjük.

A «Vasárnapi Ujság» szerkesztősége és kiadóhivatala.

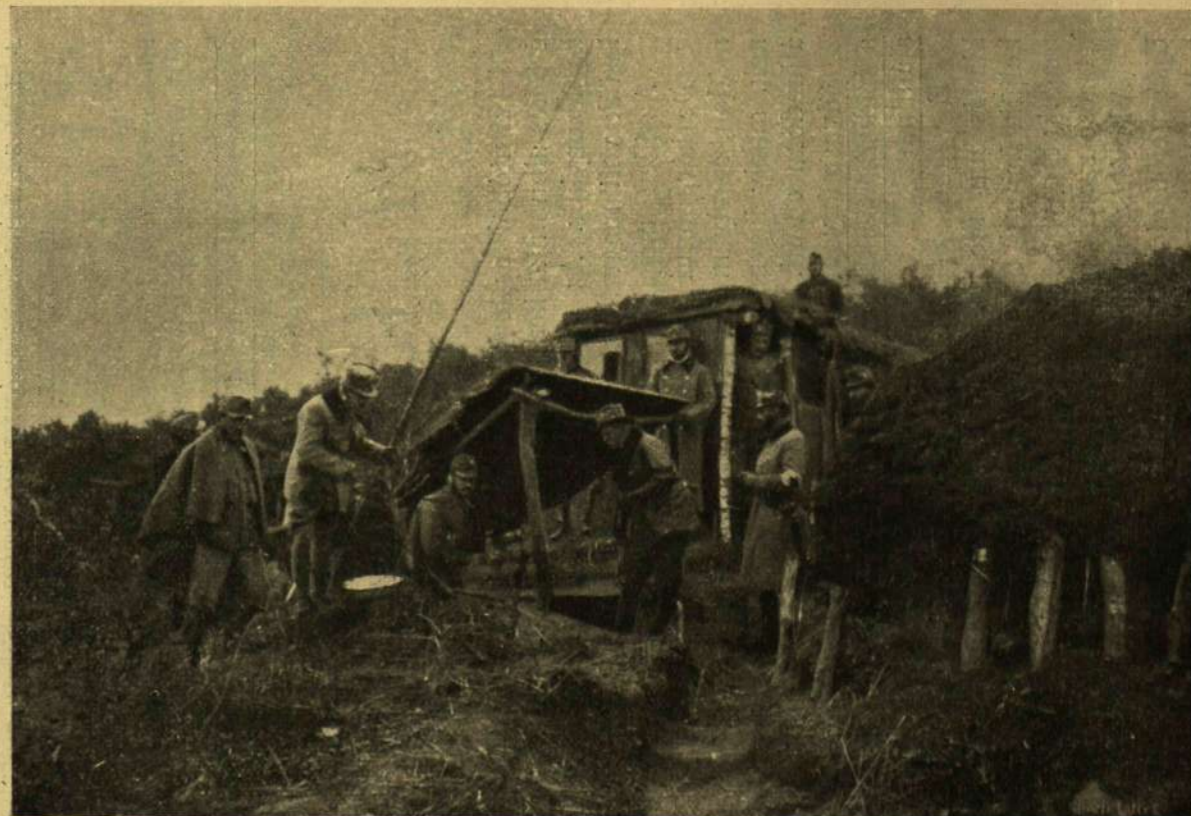
SZÜKSÉGHIDAK A WIAR POLYÓN. (A kite hid káosz volt a fátoban az illan ós hid.)

LUBICIO HADTESTPARANCSNOK HADISÁRÁBAN.

EGY TŰZVONALBAN LEVŐ EZREDNEK RÖGTÖNZÖTT MOZGÓ KÓRHÁZA ÉS KÖTŐZŐ HELYE.

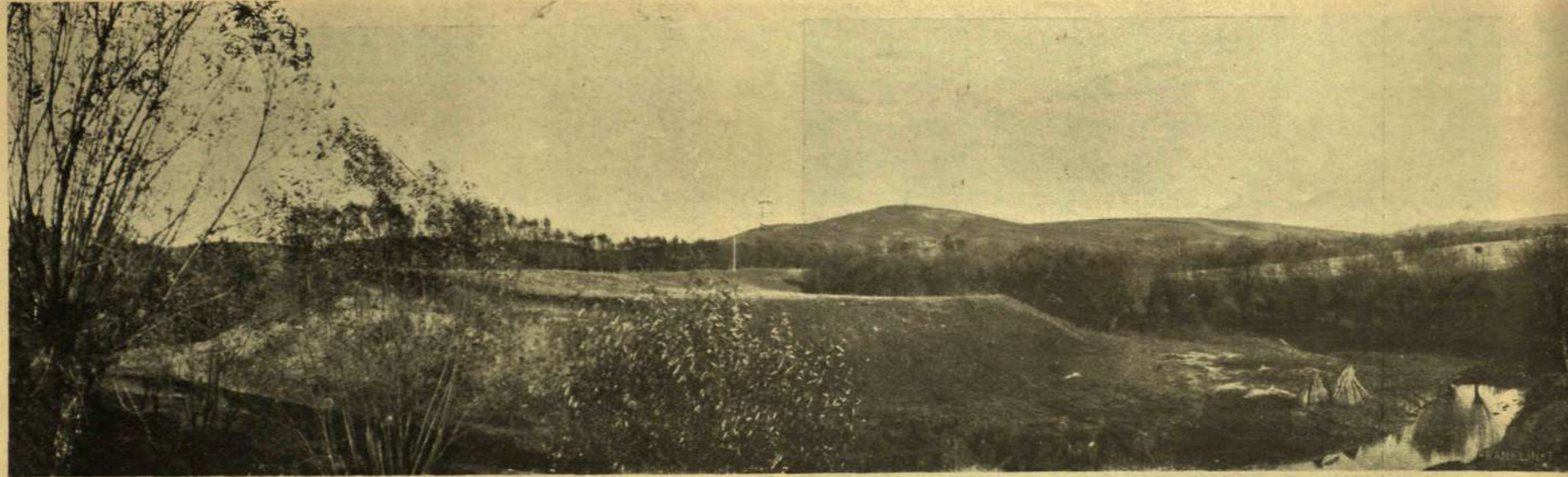
EGY GYALOGEZRED TELEFON- ÉS TÁVIRÓ ÁLLOMÁSA 400 LÉPÉSNYIRE A TŰZVONAL MÖGÖTT.

SZALMA SÁTORTÁBOR EGY LEÉGETT KÖZSÉG ROMJAIN.

EGY 15 CENTIMÉTERES NEHÉZ MOZSÁR ŰTEG ELHELYEZKEDÉSE.

A PRZEMYSŁ MELLETTI HARCZTÉR. — Balogh Rudolf felvétele.

A MODERN HADVEZÉR.

A kultúra haladásával nagyon természetesen velejár, hogy minden embernek, a ki valamely foglalkozást űz, ma egészen más képességekkel kell bírnia, mint p. o. ezer, vagy éppen tízezer év előtt. Különben nem boldogul. A ki a történelem előtti korban a legfinomabb varrótűket állította elő a rénszarvas csontjából, az ma nehezen igazgatna el egy modern tügyarat, még az esetben is, ha többi embertársaihoz képest aránylagosan fejlődtek volna is tehetségei. Mert a kézügyessége ma nem érvényesülne megfelelő arányban s a gyár igazgatása egészen más lelki dispoziciókat feltételez.

S az összes foglalkozások között talán egy sincs, a mely ma olyan egészen más tulajdonságokat feltételez a mult korszakokhoz képest, mint a katonái, nevezetesen pedig a hadvezető.

Az ókor primitív viszonyai között az volt nemcsak a legkiválóbb dalia, hanem a legjobb hadvezér is, a kiben legnagyobb volt az izomerő. A ki legnagyobb tudott útni a farkóval, vagy legmesszebbre tudta hajítani a dárdat, a ki tehát ma a sportversenyeken állítaná fel az új rekordokat. Még Homér is ebből a nézőpontból értékeli a maga hőseit, noha az ő korában már másnemű képességek is érvényesültek a háború intézésében. Az ő hősei csupa atléták. A mikor Achilles Patroklos torát űli és díjakat tűz ki a versenyekre, a futásban, a gerelyvetésben, a nyilazásban s minden izmokat igénylő mérkőzésben: királyok és vezérek nyerték el a díjakat. Úgy itéli: ilyenek az igazi királyok. Még a bátorságot sem tartja annyira szükségesnek, mint a testi erőt; hősei akárhányszor megfutamodnak, a nélkül, hogy ez csorbát ejtne az ő szemében prezitizsükön. Diomedes elfut Hektor elől, Hektor viszont Achilles elől szalad. A ravasz Ullisszeszt jóindulattal mosolylyal kíséri ugyan a költő az ő fondorkodásaiban, melyek többet használnak a győzelem biztosításához, mint a legnagyobb hőstettek, de igazán lelkesedni érte is csak akkor tud, mikor a hajóknál kézitusában ap-

ritja az ellenséget, vagy a mikor megfeszíti az ősi ijtat, melyet felajzani Penelope kérdőinek nincs elegendő fizikai erejük.

S ha a későbbi korszakokban nem is okvetlenül szükséges a hadvezérben a kiváló testi erő, a bátorság és a harci elszántság elengedhetetlen feltétel marad. A jó hadvezérnek egyszersmind hősnek is kell lennie. Ehez képest nemcsak részt kell vennie személyesen is az összeütközésekben, hanem ép ott kell lennie, a hol a tusa leghevesebb, legvéresebb. Az a meggondolás, hogy mikor a vezér, vagy ép a király elesett, akkor a csata is elveszett: nem oldhatta fel ez alól a kötelesség alól a vezetőt. Mert másként gyávának nézik, a kinek zászlai alatt nem harcolnak valamire való seregek. E tekintetben csak egy kivételt tudunk a régi korból: Augustus császárat. Ő nem állott a katonái élére a csatákon, mint nagybátyja Julius Caesar, vagy mint ellenfele Marcus Antonius s csak kivételképpen tette ki magát személyes veszedelemnek. Pedig még kevéssel az ő kora előtt Marius naponta megjelent Rómában a Mars mezőn s ötvenkét esztendő kora daczára résztvett az ifjuság gyakorlatain, mutogatta, mily könnyen forgatja a kardot s kezeli a dárdat, hogy részavazzanak a polgárok, a mikor vezért fognak választani.

Az egész középkoron át a személyes vitézkedés állandó kötelessége maradt a vezérnek. Sőt fokozódott e kötelesség a lovagi szellem következtében. A király lett az országban az első lovag s így neki kellett legbátrabbnak lennie, neki nem volt szabad kitérnie a veszély elől, de fel is kellett azt keresnie. Sőt a személyes küzdelmet is úgy kellett végigharcolnia a csatamezőn is, a hogy az a lovagiasság akkori szabályainak megfelelt. E szabályok p. o. annyira lealacsonyítónak tartottak minden hátrálást, hogy a német lovagok lenézték székelly lovasaik harczmodorát, a kik a March melletti csatában, (mikor Habsburgi Rudolf és Ottokár cseh király között folyt a küzdelem), cselből megfutamodtak s aztán lekasabolták az utánuk nyomuló cseheket.

A lovagiasságnak ez a szelleme még békeidőn is megkövetelte a királytól, hogy részt vegyen a bajvívásokon, mint a hogy nemcsak Mátyás királyunk küzdött meg Holubárral, de megküzdött sok más fejedelem is, leeresztett sisakrostélylyal, ismeretlenül, az idegen levettekkel. Magokat a csataterveket pedig már előre úgy állapították meg, hogy a király személyes közbelépésének legyen a legnagyobb szerepe s az ő hősies voltának megnyilatkozására nyíljék a legfőbb alkalom. A szerencsétlen mohácsi ütközetnek a tervét is így csinálták meg. A legelső sorban a magyarok állottak Tarczay alatt, hogy az első támadás az övék legyen. A második rendet Korlátkövy Péter lovasai képezték, a harmadikat pedig a csehek Schlick István vezetésével, — mert II. Lajos egyszersmind cseh király is volt. Utánuk következett maga a király kevés számú kísérettel. Ha az első három sor megtörte az ellenség erejét, az övé leendett a legdúsabb aratás; ő kaszabolhatott volna le legtöbb ellenséget azzal a válogatott ezer vitézzel, a kik Drágffy vezérlete alatt a hátvédet képezték.

A középkor lovagi szellemének ezen parancsa alól csak a Habsburg-uralkodók emancipálták magukat mint császárok, de nem azért, mintha kevésbé bátrak lettek volna másoknál. A lovagi erényekre nagyon is sokat adtak ők is, de oly túlzott képzetük volt a császári méltóság fenésége felől, hogy azzal a közönséges csatában való résztvevés meg nem fért. A hogy nem illt a császárhoz, hogy p. o. átvizsgálja miniszterének a számadásait, (a kik aztán loptak is derekasan), ép úgy nem illt a kézi tusa és a tábori élet. S a hogy V. Károly Granadában tartózkodott, mialatt seregei Páviánál küzdöttek az európai hegemoniáért, ép úgy átalították volna az osztrák ág tagjai még csak katonai uniformist is ölteni, egészen addig, míg II. József szakítani mertte ezzel az előítéllettel.

Napoleon végét vetette teljesen azoknak a középkori poetikus és lovagias hadviselési formáknak, a mikor megtörtént p. o. az is, hogy a francia hadvezér azt az üzenetet küldte a

MUNICIZÓ-SZÁLLÍTÁS A HARCZVONALBA AZ ÉSZAKI HARCZTÉREN. — Balogh Rudolf felvétele.

TRAIN A MAGIERA MELLETTI CSATATÉREN. — Balogh Rudolf felvétele.

szemben álló angolokhoz. «Önök löjének először Uraim.» Az ő korában teljes anyagi és erkölcsi erővel küzdöttek egymással a nemzetek, a harczolók száma óriásilag megnövekedett az előbbi állapotokhoz képest s a fővezér feladata egészen megváltozott. Olyan hadseregeket, a minők p. o. Lipcsénél állottak egymással szemben, nem lehetett oly módon győzelemre vezetni, hogy a vezér az oszlopok élére állva vezesse a rohamot. A nagy kiterjedésű frontot át sem lehetett többé tekinteni. A parancsnok csak úgy tudott egységet hozni a műveletekbe, csak úgy bírta mozgatni az egyes seregrészeket s parancsait is csak úgy tudta közölni az alvezérekkel, ha saját személyére nézve a front mögött foglalt állást. Még pedig jó messzire, a honnan egyforma könnyen érintkezhessek mindkét szélső szárnyval és a centrummal és a honnan egyszersmind a legszélesebb áttekintést is nyerhetett. Nemcsak az tartotta ezúttal vissza a küzdelemben való személyes részvételtől, hogy az ő esetleges elcsévé a csata is elveszett, hanem főként az, hogy másként, mint a tűzvonalon kívül állva, nem is tudta vezetni a sereget.

Egyes különös esetekben azonban, kivált kisebb ütközetek válságos pillanataiban előfordult ebben a korszakban is, hogy a fővezér is belelegyedhetett a kézi tusába, sőt a jó vezérnek meg is kellett ezt tennie. Ha p. o. egy csatának kimenetele attól függött, hogy valamely szuronytámadás miként sikerül, akkor Napoleon is, mint tudjuk, a rohanó hadak élére állott. Így tett az aroele-i hidon, mikor a roham sikerétől függött a diadal, mikor a vezért nem tarthatta vissza más kötelesség a harczvonal mögött és mikor az ő jelenléte fokozta a legénység lelkesedését. Így tett akkor is, mikor Lobau szigetről előtörve, egyetlen nagy rohamra központositotta seregeinek egész erejét; de így tett nagy ellenfele, Károly főherceg is, a ki Wagramnál zászlóval kezében vezette tűzbe a csapatait.

Kétségtelen, hogy a vezérnek ilyen fellépése, mely az ő személyes bátorsága mellett bizonyít

s mely a legénység szemeláttára megy végbe: nagyban fokozza az iránta való bizalmat és lelkesedést. Pedig a győzelemnek ez az egyik leglényegesebb feltétele. És a napoleoni korszak, valamint az utána következő félszázad, a legnagyobb emberi kvalitásokat követelte meg a hadvezértől s az eredmény legnagyobb mértékben függött az ő személyes tulajdonságaitól. Mert ép e korszakban volt az, hogy személyesen is közbe kellett koronként vágnia, a mellett bölcs megfontolással kellett vezetnie egy sok százezerből álló nagy apparátust.

E korszak hadserege még nem oly nagyszámu, hogy a vezér ne ismerhetné az összes alparancsnokokat s néha tettei — mint Napoleon, — hogy az egyes közkatonák nevét is tudja s számon tartja a tetteiket. Az ő személyes érintkezése a harczosokkal még közvetlen s emelheti a hangulatot. Általában e korban a vezér tehetségei a legnagyobb mértékben érvényesülnek s a siker a legnagyobb mértékben függ az ő személyétől. Azért a kiváló hadvezérnek úgyszólván ideális embernek, a férfui tökély megtestesülésének kell lennie, a ki a legellentétebb tulajdonságokat egyesíti magában s valamennyit kiváló mértékben. Az ily vezér, kell hogy bátrak bátra legyen, a ki kellő pillanatban koczkára mer tenni mindent, de a mellett fokozott óvatossággal kell felfegyverzettnek lennie minden veszélyel szemben. Kiméletlen és kegyetlen az ellenséggel, résztvevő és szerető testvér a bajtársaival szemben. Szigorú bírāja minden fegyelemsértésnek és bűnnek, nyájas jutalmazója minden vitézségnek és hadierénynek. Takarékos a szükségletek felhasználásában, bőkezű adakozó, ha segíteni kell a katonáknak. Zsarnok parancsoló a harczmezőn, jókedvű bajtárs a fehér asztalnál. Könyörületlen minden szenvedés iránt, de könyörtelenül áldoz fel a győzelemért egész ezredeket. Elhatározása gyors, mint a villám, de fontolgatva állapít meg minden részletet. Még kitűnő írónak és szónoknak is kell lennie; Napoleon hadi parancsai oly tömörek és világosak, hogy büszke lehetne fogalmazásukra egy

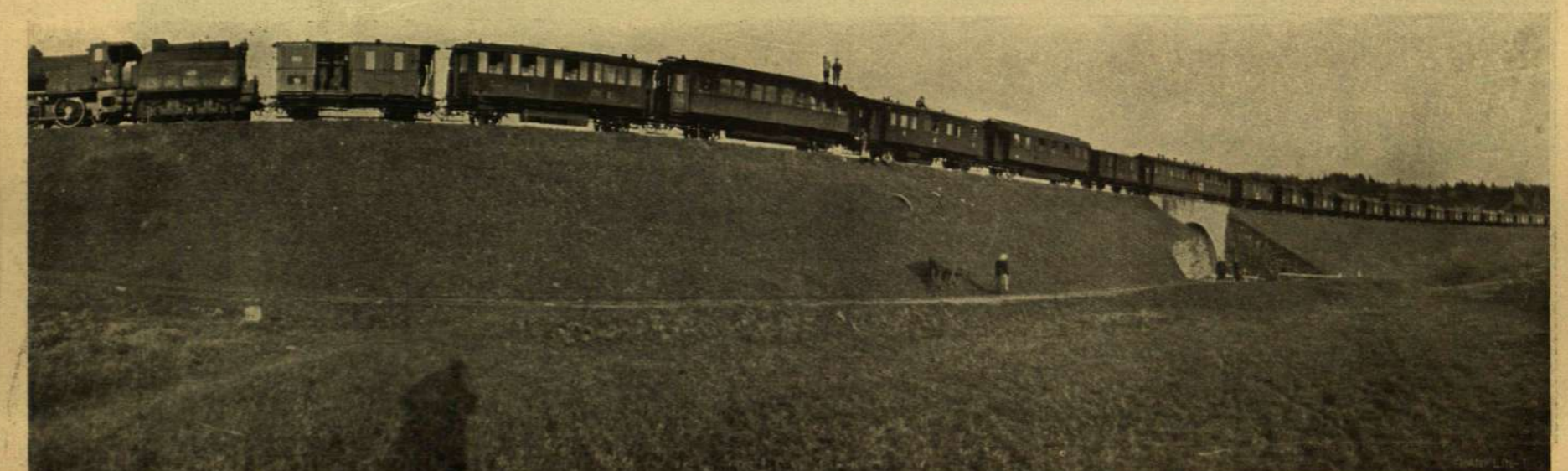
akadémikus; néhány szóba foglalt szónoklati hatásosabbak Cicero orációinál.

Aztán jönnek a modern seregek, a vezért más feladatok elé állítják s a romantikának közeledik, veszedelemnek teszi ki az egész sereget. III. Napoleont Solferinónál majdnem elfogják Edelsheim-Gyulay huszárai, a sveda útközet katasztrófális voltának egyik oka az, hogy Mac-Mahon a fővezér megsebesül. A fővezérnek hátul a helye, a hová ellenséges löveg el nem ér, a hol intézkedéseiben meg nem zavarhatja az ellenség.

A legújabb technika berendezései itt szolgálatára állanak. Irodáját telegráf- és telefonhuzalok kötik össze az egyes alparancsnokokkal és seregrészekkel. Egyre kapja az értesítéseket és küldi a parancsokat. A hová nem vezet telefon, oda automobílok viszik az utasításokat s repülőgépek hozzák az ellenség mozdulatairól szóló híreket.

A vezér nem jár többé gyorslábu paripán a harczoló sorok között, hanem esetleg egy vasuti kocsiiban üti fel irodáját, mint tette Kuropatkin Mandzsuriában s a kiterített térképre hajolva tanulmányoz minden seregmozdulatot. Ma már erősen titkolják azt is, hogy hol van ez az iroda. Mert az ellenséges repülőgépekről dobott bombák örökösen veszélyeztetnék ezt a helyet. Vilmos császárról sohase tudni, mely vidéken van a hadiszállása, ép oly kevéssé ismeretes Hötzingdorf-Conradé. Úgy élnek ott a vezetők elzárkózva, mint a modern kereskedelmi házak főnökei, a kik irodájukból irányítják összes üzleteiket, az oceánon túl fekvő gyarmataikat, a tengeren uszó hajóikat és az egész országban működő kereskedéseiket.

A hős vezér szeme a csatarendben hadsorok fölött nem ragyog már «mint páncélos hadisten», de feladata ez által nem lett könnyebb. Sokkal bonyolultabb lett és sokkal több munkát követel. A személye iránt való lelkesedést is fel tudja költeni, de arra csak egy eszköz van: a győzelem.

A MÁLTAI LOVAGREND KÖRHÁZVONATA. — Balogh Rudolf felvétele.

TÁBORI KÉP AZ ELLENSÉG ÁGYÚTŰZE ALATT.

EGY 15 CENTIMÉTERES NEHÉZ MOZSÁRŰTEG KÖZVETLENÜL A KILÖVÉS UTÁN.
 AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Jelfy Gyula kiküldött munkatársunk felvételei.

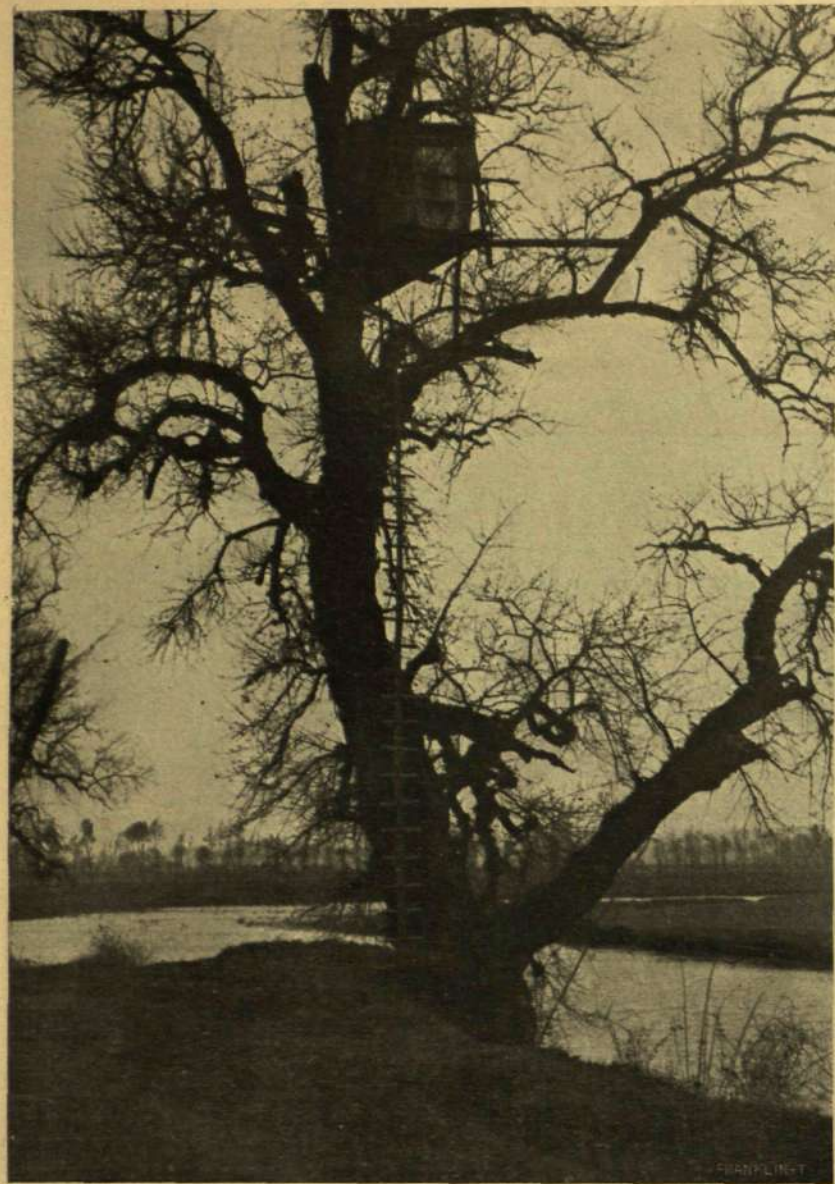

TÁBORI MISE MINDENSZENTEK ÜNNEPÉN A CSATATÉREN ÁGYÚK DÖRGÉSE KÖZÖTT.

HONVÉDEK TÁBOROZÁSA DROSTOWICE KÖRNYÉKÉN.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Jelfy Gyula kiküldött munkatársunk felvételei.

TÜZÉRSÉG FIGYELŐHELYE EGY FA TETEJÉN.

SEBESÜLTET VIVÓ SZANITÉCZ.

ELPUSZTÍTOTT ÉS ÚJ HID A WIAR FOLYÓN.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Radófi, a harczórra kiküldött munkatársunk félvétele.

EGY NEHÉZ MOZSÁR MŰKÖDÉSBEN PRZEMYSŁ KÖRŰL.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Radófi, kiküldött munkatársunk félvétele.

OROSZ, TÖRÖK, MAGYAR.

Ez a mi mai generációunk, mióta csak gondolkozni tud, mind abban a tudatban nőtt fel, hogy előbb-utóbb, még a mi életünk folyamán lesz egy nagy háborúnk Oroszországgal. Azoknak a tudat alatt rejtőző gondolatoknak egyike volt ez, a melyek nem valami mérlegelő okoskodás alapján, hanem mintegy elemi módon, a természeti szükségszerűség erejével gyökereznek meg a lelkekben. A mi gondolkodásunk, sajnós, nincs külpolitikai gondolatokra berendezve, de ez az egy külpolitikai gondolat, mint valami magától értetődő dolog, mint valami gondolattá kristályosodott sejtelem élt bennünk. És éreztük, hasonlóan homályos indító okokból azt is, hogy ebben a nagy harcban mellettünk lesz a török. Annyit még a politikailag iskolázatlanok is tudtak, hogy ez a mi orosz háborúnk a Balkán kérdéseiből fog kifejlődni s ugyancsak szembeszökő volt, hogy Ausztria-Magyarországnak és a török birodalomnak itt egy az érdeke, sőt mind a kettőnek léte és hatalmi állása ugyanegy feltételhez van kötve: az orosz hódító-politika céljainak megvalósításához. Ez a tudat — a minthogy legtöbb rokonszenűnk és ellenszenűnk a tudat felszínén alatt rejlő motívumokban gyökereznek — egyik legfontosabb pszichológiai motívuma a magyar nemzet immár hagyományossá vált török rokonszenveinek, azok mellett a látható motívumok mellett, melyeket mult heti számunk «Török szimpátiák» című cikkje megállapított.

Tulajdonképen gyűlölet a magyarban a török ellen talán csak a török-magyar harcok első idejében volt, a továbbiak folyamán a két egymással harcban álló nemzet közt bizonyos megértés fejlődött ki. Nemzeti mozgalmaink Boeckaytól kezdve egész Rákócziig mind a törökre támaszkodtak, vagy legalább rokonszenvre találtak a török politikában, a melynek a XVI. és XVII. században fontos érdeke volt a Habsburg-birodalom gyöngítése. A magyar és török katonák között, mint azt újabb történetíróink s különösen Takáts Sándor kutatásai igen érdekesen kimutatták, a folytonos csatározások folyamán bizonyos bajtársiasság fejlődött ki: mindegyik megbecsülte a másikban a vitéz katonát, a lovagias és emberséges ellenfelet. A mostani háborúban is sok adat szól a mellett, hogy itt-ott, a hol hosszabban állnak egymással szemben a lövészárkokban, bizonyos kedélyeskedés, tréfálkozó kötődés fejlődött ki németek és francziák, magyarok és szerbek vagy oroszok között, a melyben elhalványodik az ellenséges érzés, — nem gyűlölik egymást, a kötelességet teljesítő katonát látják egymásban s a harag, a melylyel ellenük a harcba indultak, megnyhul. Ugyanígy, sőt még barátságosabb viszony fejlődött ki a magyar és török végbéli vitézek között. (Gyönyörű emberi dolog ez: a hol emberek összekerülnek s módjukban van megismerni egymást, mindjárt megnyhul az ellenséges indulat, — a népek csak addig gyűlölködnek, a mig nem ismerik egymást.) S nem tudni, nem ez az érzés élt-e öntudatlanul tovább az utódokban s nem ez készítette-e el a talajt a mai rokonszenves megértésnek?

Az orosz sokkal később került a mi színterünkre és a törökre. Mikor mi javában küzdöttünk a Nyugat kulturáját fenyegető török hatalom ellen, az oroszok még nem játszottak semminemű szerepet Európa életében, még állami életük alakuló, erjedő korát élték. A nagy történelmi feladatot, a törökségnek a maga természetes kereteibe, ázsiai jellegének és ázsiai világnézetének megfelelően Ázsiába való visszaszorítását az orosz mindennemű közreműködése nélkül oldottuk meg. Két századon át Magyarország és a Magyarországot támogató német Habsburg-birodalom vezért, koronkint majdnem el is vészett a török csapásai alatt, a mi országunk óriási területei váltak néptelenné, mi dobtuk oda üdöztatni nemzeti gyarapodásunkat, fajunknak számbeli szaporodását, kulturánk és gazdasági életünk fejlődését. Ha nem vivjük ezt a kétszáz éves harcot, akkor nem pusztult volna ki hazánk déli részéből, a Dunántúl és Szlavonország nagy területeiről az egykor ott élt magyarság s nem laktának ma ott németek, szerbek, románok.

Az orosz csak osztozkodni jött azon a gyümölcsön, a melyet mi érleltünk meg. Nagy Pétertől származtatják az oroszok Konstantinápolyra való igényeinek eredetét. Nagy Péter korában — a mi Rákóczi-felkelésünk idejében — a török már le volt szorítva a Duna vonalán alulra s a Nyugatot fenyegető hatalmának örökre vége volt. Az így meggyöngyített oszmánoktól aztán könnyű dolog volt elragadni a Fekete-tenger északi partvidékét. Hogy az oroszok is érzik, hogy ez a mi érdemünk, annak őszinte tanubizonyosságát adta egyik legkiválóbb politikai írójuk, a ki az orosz politikai észjárását és morált jellemző módon fejtegeti, hogy a Habsburgok birodalma betöltötte történelmi hivatását a török hatalom megtörésével s most már — ez a jellemző fordulat — át kell engednie a tért az oroszoknak. Szóval, mint hivatását betöltött s ezzel el is vesztett szervezetnek el kell tűnie saját kivégzetését.

Ezt talán nem mondták ki így, hanem így érezték már hosszú idők óta. Ebből a gondolatból akarták megállapítani a jogosultságát annak a vágyuknak, hogy Konstantinápolyt a kezükbe kerthessék. Ez a gondolat, ez a mind nyíltabban bevallott törekvés volt az, a mi minket és a törököt elkerülhetetlenül, az önfentartás kényszerű erejével egymáshoz sodort. Addig, a mig más kérdések voltak a világtörténelem napirendjén, haladhattak egy uton a Romanovok a Habsburgokkal. A mult század első felében, az Európa-szerte kavargó és minduntalan fellobbanó forradalmi mozgalmak a két konzervatív dinasztiát az önfentartási ösztön erejével egymás mellé állíthatták a legitimitás védelmében, előbb Napoleon hadai ellen, utóbb a szent szövetségben a forradalom romjain megállapított konzervatív világrend védelmére s akárhogy szépítik a dolgot — mi ránk kacintva — újabb orosz írók, nem csári szeszély, nem is valami érzelmi szempont indította 1849-ben az orosz cárt arra, hogy segítséget adjon az osztrák császárnak a magyar szabadságharc letörésére, hanem a legitimitás elve, a mely az egyik uralkodó ingadozó trónját azért védelmezte, hogy a magát is megóvja a forradalmi szellem terjedése révén fenyegető veszedelemtől.

Attól a pillanattól kezdve azonban, a mint a Balkán kérdése mint akut kérdések nyomultak be az európai politikába, a két császár útja elvált egymástól s bizonyossá vált, hogy a nagy összeütközésnek be kell következnie. A népeknek, akár a természet szabad lényeiének megvan a helyes ösztönük arra, hogy megérezzék, honnan fenyegeti őket veszedelem. Így érezte meg a mi népünk is, hogy nemzetünk fennmaradását északról fenyegeti veszedelem s minden csapás, a melyet az orosz a törökre rámer, minket is fenyeget. Ezért volt nálunk már rég az egész közvélemény minden orosz török összeütközéskor, akár háború volt, akár csak diplomáciai csetepaté, a török pártján s ez talán az első eset, mióta Ausztriával állami szövetségre léptünk, hogy a monarchia politikai érdeke a magyarok tudatában is pontosan összeesett a nép politikai rokonszenvével és az ösztönszerűen megérett nemzeti érdekekkel. A legutóbbi balkáni háborúban is a magyarság rokonszenve a török pártján volt; nem mintha irigyeltük volna a nemzeti egyesülésre törekvő balkáni államok boldogulását, hanem mert szövetségük mögött ott éreztük az orosz kezét, a mely csak sorrendi különbséget ismer közöttünk és a török között: előbb ezt akarja megfojtani, utána minket.

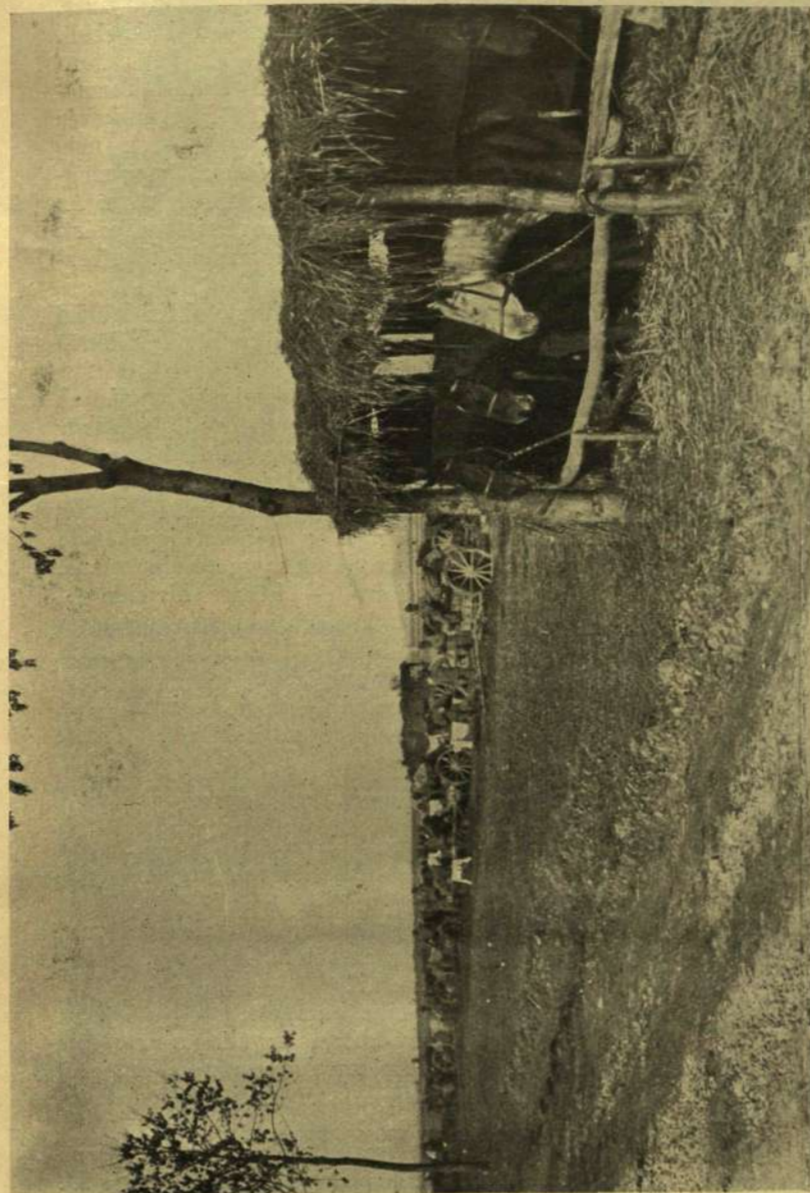
Az orosz a szabad tengerre való vágy vezetési Konstantinápoly felé, de meg a bizánczi tradíció is. Bizáncból vette keresztény vallását s a vele járó világnézetet s mióta a török elhatalmasodása s még inkább saját belső elzüllesztése romba döntötte a régi Bizáncz hatalmát, szerepét Oroszország ragadta magához, mint a keleti orthodoxia legnagyobb és vezérlő hatalma. Bizáncz földje mérgezett föld, a melyből csak romlást és belső elkorhadást sziv, a ki rálep. Ettől a mérlegtől ment tönkre a görög szellem úgy, hogy erkölcsi rontó hatása még ma is érzik a levantei görög népjellemen. Bizáncz rontotta meg az Ázsiából egészésgesen, erővel teljesen jött török népet is: a mióta Konstantinápolyban megfészkelte magát, megindult benne a belső dekomponálódás folya-

mata s a Nyugat felé terjeszkedő, európai világhatalommá vált oszmánok már erőteljes testében hordotta az erkölcsi betegség csíráit. A balkáni szlávok hagyományos karakterében is bizánczi eredetre vallanak azok a tulajdonságok, a melyek évszázadokig végzetesek voltak rájuk nézve. Maga Oroszország is szenved, mióta megfertőződött vele, a bizánczi mérlegtől, történetének nem egy szörnyű jelene egyenesen bizánczi mintákra, a bizánczi erkölcsi felfogásra utal vissza. S nem tudni, nem ismétlődnek-e meg a török birodalom sorsa, ha az oroszoknak sikerülne a lábát megvetni a Boszporus történelmi átokkal vert partján, nem válnék-e végzetévé az, a mi százados ambícióinak tárgya.

Hogy azonban ez az ambíciója megvan, okvetlen szembe kellett hogy helyezze előbb-utóbb velünk és a törökkel. A török politika nem mindig érezte át kellően a maga létérdekeit. Nem is nemzeti érdekek vezették, hanem a maguk hatalmát a saját népüktől féltő szultánok mesterkedései; legnagyobb hibája az volt, hogy a legújabb időkig görcsösen ragaszkodott európai állásához, minden erejét ennek fenntartására fordította s e miatt elmulasztotta ázsiai tartományainak kellő politikai, kulturális és gazdasági megszervezését. Vallása, műveltsége, egész nemzeti karaktere Ázsiába utalta s egészségesebb politika mellett, ha kellően gondozza ázsiai erőtartalmait s nem szalad az európai chimaera után, ma mint minden támadásnak önmagában is ellenálló hatalom állhatna Ázsia összes mohamedánjainak élén. Ezt az eszmét ügylátszik csak a török birodalom mostani vezetői ismerték fel közeli és legközelebbi multjuk tanulságaként. S felismerték azt is, hogy a mi száz év előtt még különösebb nehézség nélkül valósulhatott volna meg, ma már csak úgy lehetséges, ha előbb leszámolnak egyedüli veszedelmes ellenségükkel, az oroszokkal. Egyedül nem bírnának vele boldogulni, ezért természetesen szövetségzők kellett velünk s a németekkel, a kiknek ugyanaz a célunk s a kiknek ugyanolyan távlatokat nyit az orosz túlhatalom állandósulása, mint neki.

Történelmi hagyomány és mai érdek tette magától értetődővé, hogy a muzulmán harcoss a magyar bakával és a német gránátossal egy sorban küzd az orosz ellen. De a jövő feladatai is erre szorították a törököt. Ha a jövőben újja akarják szervezni az ősi török birodalmat, ha fel akarják virágoztatni ázsiai tartományait, ebben nem támaszkodhatnak az orosz birodalomra, a mely természetesen ellenségük, nem támaszkodhatnak az angolokra, a kiknek nem kívánatos Egyiptomra s az indiai mohamedánokra való tekintettel a török birodalom megerősödése, nem támaszkodhatnak a francziákra sem, a kiknek észak-afrikai gyarmataikon szintén sok a mohamedán alattvalójuk s a kik szíriai összeköttetések révén többé-kevésbé titkos igényt tartanak ázsiai Törökország jó részére. Csak mireánk és Németországra támaszkodhatnak, mert nekünk nincsenek velük ellentétes érdekeink, mi nem akarunk, nem is akarhatunk tőlük semmit elfoglalni, mi legfeljebb gazdasági érdekeinket kereshetjük náluk, ezen a réven pedig nekik csak hasznukra lehetünk, segíthetünk gazdaságilag és kulturálisan szervezni ázsiai tartományait.

A történelemben, ha nem is látjuk meg mindig, bizonyos törvényszerűségek uralkodnak. Ilyen törvényszerűség vezette egymással szövetségbe az egymás mellett küzdő közép-európai hatalmakat és a törökséget. Ez a szövetség természet szerint való s így megvan benne a tartósság biztosítéka. Ezt nem látjuk ellenfeleink szövetségében. Angliát Franciaországtól és még inkább Oroszországtól a felfogások és az érdekek egész világa választja el. Abban a pillanatban, a mint az orosz a mi rajtunk nyert győzelem által elhatalmasodni kezd keleti Európában s megvetni a lábát a Dardanelláknál, egyszerre a legnagyobb veszedelemmé válnék Angliára nézve. Olyasformának látszik az ő szövetségük, mint a török ellen támadó három balkáni állam volt, a melyek addig tudtak csak együtt maradni, a mig a prédát meg nem kaparintották, de a mint az övék lett, összemaradtak rajta. S. A.

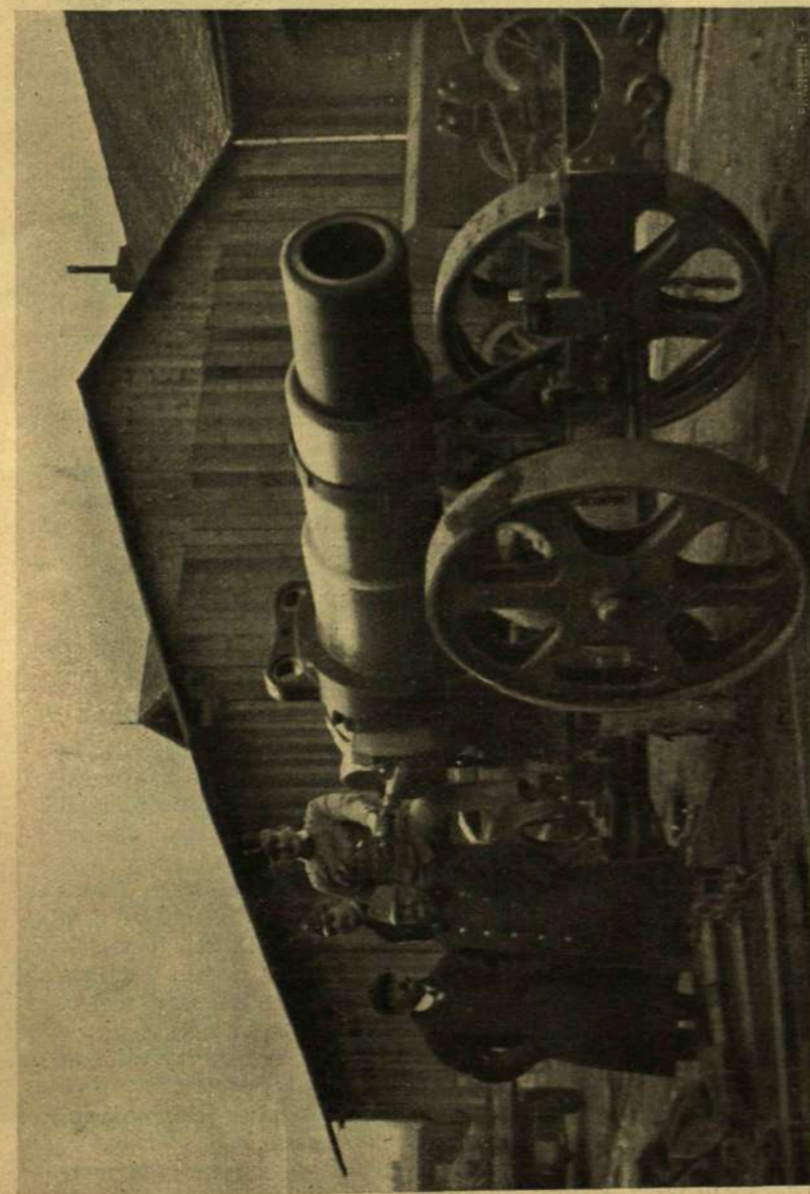

TÜZÉR TARTALÉK.

MEGFŐYELŐ LÉGGÉMB FELSZÁLLÁSBRA KÉSZLEN.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRŐL. — Balogh Radófi, a harcstere kibővített munkatársaink fényképe.

EGY 30 ÉS FÉL CENTIMÉTERES MOZSAR.

ULANUSOK FELVONULÁSA.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ DEÁK FERENCZ RAVATALÁNÁL.

Holló Barnabás domborműve, melyet november 19-én lepleztek le a Magyar Tudományos Akadémia palotájában.

A PATRICZIUS.

Regény. (Folytatás.)

Irtá John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka

XI.

Azok a napok, melyeken Milton rövid időre elhagyhatta már az ágyat, örömet és szomorúságot okoztak annak, a ki őt ápolta. Mikor látta, hogy felül s elbámul a saját gyengeségén, — boldog volt; de az a gondolat, hogy többé nem függ tőle, többé nem az a szent valami: az önmagával tehetetlen ember, — olyan szomorúsággal töltötte el, melyet az anya érez, mikor látja, hogy gyermekének nincs többé szüksége rá. Minden óra távolabb viszi tőle, minden perczel hamarabb tér vissza a saját sebes szárnyu lelki világába. Minden órával kevesebb lesz az ápolónője és vigasztalója, minden perczel inkább szerelmének a tárgya. S bár ez a gondolat úgy bontakozott ki a jövőből, mint egy csodaszép, kábitó illatu virág, — a jelen tele volt komoly bizonytalansággal. Nagy fáradtságot érzett, most, hogy az izgalom órái elmúltak, oly fáradt volt, hogy azt sem tudta, mit csinál. De egy halvány mosoly úgy odatapadt a szeméhez, hogy a kimerültség sötét árnyai sem tudtak elűzni onnan; rabul ejtette az ajkát s az egész halvány arcát.

A két bronz-bust közé egy nagy edény gyöngyvirágot helyezett el, — a szoba minden sarkába, a könyvszekrények üres polczaira rózsákkal telt vázákat, — hogy üdvözöljék Milont, mikor visszatér.

És Milton újra ott ült a nagy bőr-karosszékekben, magas, sovány alakja egy török kabátba volt burkolva, melyet Barbara a Lord Valleys ruhatarából küldött át, — Milton ruhái közt nem talála semmit, a mi erre a célra megfelelt volna.

A gyöngyvirágok illata elnyomta a könyvek szagát s egy betévedt méh, szorgalmas kis

kalandor, barátságos zümmögése betöltötte a szobát.

És az a két emberi lény nem beszélt egy szót sem, csak halványan mosolyogva néztek egymásra. Ebben a csendes pillanatban, mikor a szenvedély még nem tért vissza, még nem követelte a helyét, — a lelkük végig suhant az álmos levegőn s olyan szorosan összelelkézett, hogy egyik sem tudta szétszakítani azt a csendes, lágy tekintetet. Csodás meglepéssel olvadt bele egyik a másikba s miként a hegedű húrjához a hang, úgy tapadt össze a lelkük; úgy megsemmisült egyik a másikban, hogy az alatt a rövid idő alatt egyik sem tudta, melyik a másik.

Lady Valleys, elhatározásához hiven, bejött Barbarával a városba s délután háromkor a Temple felé hajtvá, megállott utközben a doktornál. Az egész dolgot oly egyszerűen el lehetne intézni, ha Milont azonnal át lehetne költöztetni a Valleys-Házba. És ez ellen a Lady Valleys nagy megkönnyebbülésére, — a doktornak nem volt kifogása. A doktor esodálatosnak tartotta a gyógyulást. Épen csak érintette egy súlyos agyvelő-gyulladás határát. Lord Miltonnak nagyszerű szervezete van. Oh, igen, a doktor helyesenek tartja az átszállítást, — azok a szobák igen szűkek ebben a melegben. Az ápolás nagyszerű volt, — oh, igen, kitűnő! S a doktor tekintete egy fokkal élésebb lett. Oh, igen, úgy tudja, a hölgy nem hivatásos ápolónő. Nincs kifogása ellene, hogy egy más ápolónőről gondoskodjanak, a mostani amugy is összeesik a kimerüléstől. Igen, ő mindent elintéz. Ajánlatosnak tartja, hogy az átköltöztetést mentők végezzék. Mindez még ma délután megtörténhet, ő maga néz majd a dolog után. Úgy, a hogy van, átszállíthatják Lord Milont, a mentők tudják, mit kell tenniök. Mikor aztán az étvágy első jelei mutatkoznak, azonnal menjen a tenger mellé. Az ének ebben a szakában semmi sem olyan jó, mint a

tenger! A mi a táplálkozást illet: — szívesen venné, ha valami idegerősítőt adnának neki. Nem üresen, ételben. Igen, naponta négyszer, tojásban, tejben, vagy valamilyen krémében. Egy hét múlva járhat-kelhet s két hét a tenger partján, új embert csinál belőle. Természetesen túleröltetés volt az oka. Nagyon kevés kellett volna még hozzá, hogy egészen más vége legyen a dolognak! Ebéd előtt még megnézi, hogy van a beteg az átszállítás után. Az első napokban valószínűleg megéri a változást, de nem hiszi, hogy ennél rosszabb következménye legyen!

Végre kikísérte Lady Valleyst, aztán leült a telefonhoz. Éles metszésű ajka körül különös kis mosoly lebegett.

Lady Valleyst ez a beszélgetés nemcsak megnyugtatta, de erőt is merített belőle. Mikor azonban újra ott ült a leánya mellett az autóban s gyorsan siklottak végig az óriási forgalmu utakon, különös, kellemetlen idegesség jelei mutatkoztak rajta s minden igyekezete ellenére áttörték a vonások nyugodt álarczát is.

— Őszintén szólva — kezdte hirtelen — jobban szeretném, ha ezt a nehéz feladatot más végezné el. Tegyük fel, hogy Milton nem egyezik bele az átköltözésbe?

— Nem fogja tenni — felelt Barbara — és az a kedves, jó lélek olyan halálosan fáradt. És ezenkívül...

Lady Valleys kíváncsian szemlélte ezt a fiatal arcot, melyet élénk pir borított. Igen, az az ő gyermeke már nő volt, — a nők minden sajátságos intuíciójával. Nagyon komolyan szólt:

— Nagyon meggondolatlan cselekedet volt, a mit tettél Babs; remélem, nem fog szerencsétlenséghez vezetni!

Barbara az ajkába harapott. — Mama! Ha abban az állapotban látta volna Milont! És miféle szerencsétlenségről lehet szó? Hát nem szerethetik egymást, ha úgy tetszik s nem tehetnek róla?

Lady Valleys visszafojtott egy grimaszt. Ugyanez volt az ő álláspontja is. És mégis...

— Ez csak a kezdet, Babs; de elfelejted, hogy Milton nem olyan, mint más.

— Miért nem lehet kiszabadítani azt a szerencsétlen teremtést a börtönéből? — kiáltott Barbara türelmetlenül. — Kinek mi haszna van ebből? Mama! Ha férjhez megyek s valaha eszembe jut, hogy újra szabad akarok lenni, nincs a világnak az a hatalma, mely visszatartson!

A hangja remegett s oly kevésé hasonlított a Barbara megszokott, csengő, vidám hangjához, hogy Lady Valleys önkénytelenül megfogta a leánya kezét s megszorította:

— Édesem, ne beszéljünk ilyen rettenetes dolgokról!

— Komolyan mondom, megteszem s nem lesz rá hatalom, mely visszatartson!

Lady Valleys hirtelen elkomorodott.

— Így gondoljuk, gyermeke, de azért nem olyan egyszerű dolog!

— Semmisen lehet rosszabb, — mormogta Barbara — mint élve eltemetkezni, úgy mint az a szerencsétlen asszony!

Lady Valleys válasz helyett csak annyit mondott:

— A doktor négy órára rendelte a mentőket. Mit fogok mondani?

— Neki? Oh, csak rá kell néznie s megérti, a mit mondani akar. Afféle.

Mrs. Noel maga nyitott nekik ajtót.

Lady Valleys először látta közelről ezt az asszonyt s igazi kíváncsiság vegyült az idegességét leplező nyugodt biztonságba. Szép, fiatal teremtés, sőt gyönyörű! A hangjában őszinte szimpátia csengett, mikor megszólalt:

— Végtelen hálás vagyok! Halálosan fáradt és kimerült, úgy-e? A jó érzés azonban nem akadályozta meg, hogy sietve hozzá ne tegye: — A doktor azt mondja, hogy át kell szállítanunk a beteget, ez a lakás túlságosan meleg. Megvárjuk itt, a míg ezt megmondja neki.

És ekkor látta, hogy ez az asszony valóban «afféle» volt, a ki mindent megértett.

Mikor egyedül maradt a sötét előszobában, körülnézett; Barbarát kereste.

A leány hátravetett fejfelé a falhoz támaszkodott. Az anyja nem láthatta az arcát, de hirtelen igen kényelmetlenül érezte magát. Suttogva szólt:

Iványi Grünwald Béla: A lugásban.

Kiss Rezső: Csendes csatorna.

Benczúr Gyula: Tanulmányfej.

Tornai Gyula: A vezér.

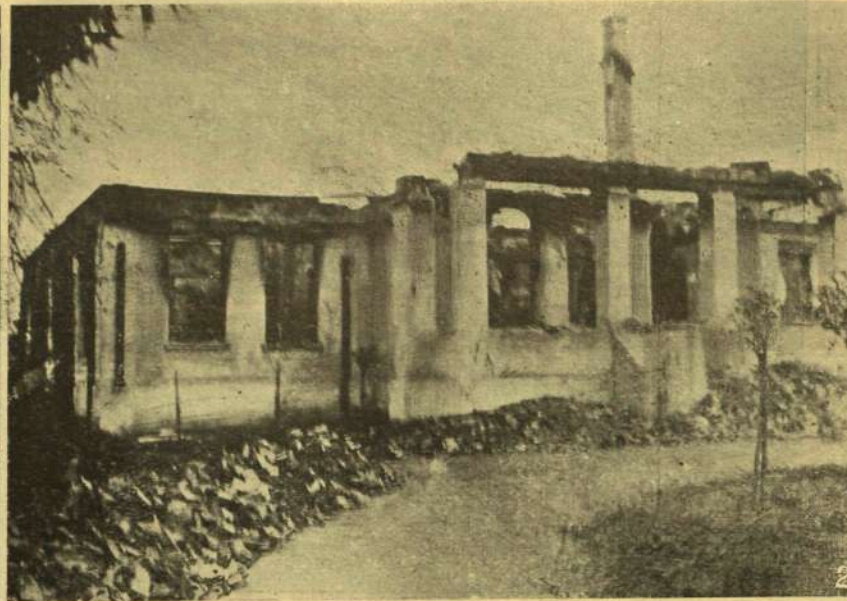
Jendrassik Jenő: Kerti munka.

Halmi Artur: Előkelő dáma.

Révész Imre: Búsuló juhász.

1. Janos lovag román földbirtokos kastélya az orosz betörés előtt. — 2. Ugyanaz a kastély ma, az orosz pusztítás után. — 3. A pankai román iskola romjai. — 4. Panka község romjai.

AZ OROSZOK AZT HIRESZTELTEK, HOGY BUKOVINÁBAN MEGKIMÉLTÉK A ROMÁN LAKOSSÁGOT. EZEK A KÉPEK AZ ELLENKEZŐJÉT BIZONYÍTJÁK.

— Két gyilkosság s egy rablás, Babs. — Mama! — Mi az? — Az arca! Láttá az arcát? Mintha el akarna dobni egy virágot s az magára emeli a tekintetét... — Gyermekek! — suttogta Lady Valleys teljesen megzavarodva — miket beszélsz ma? A sötét előszobában való bujkálás, a különös szavakat suttogó leány, — mindez szokatlan, furcsa s a mindennapi élet tapasztalataitól eltérő volt. Aztán, mikor újra kinyílt az ajtó, látta Milont, a mint félig fekvő ült egy karosszékben. Az arca nagyon halvány volt, de az ajka és szeme körül most is ott settenkedett az a kifejezés, mely a világon mindennél jobban kiizotta, — megalázta Lady Valleys s azt az érzést keltette benne, hogy gyógyíthatatlanul világias. Kissé félénken szólott: — Mily boldog vagyok, hogy jobban érzem magad, fiam. Milyen napjaid voltak! Végtelenül fáj, hogy tegnapig nem tudtam róla! (Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

November 12. Északkeleti harczterünkön nagyobb ütközetek november 11-én nem voltak; csak Kosmineknél vívtunk egy orosz lovashadtest ellen győzelmes lovassági harcot. Ellenséges osztogokat, melyek mozdulatainkat akarták felderíteni, visszavertünk. Szerbiában csapataink az egész arcvonalon folytatták a megvert szerbek üldözését, állandóan küzdve az előre elkészített hadállásokban befeszített szerb utóvédekkel. Elértük az Osenicától keletre eső magaslatok Nakucain és a Száva melletti Nevozeló által képzett vonalat. Az ellenség teljes visszavonulásban van Koczeljeva és Valjevó felé, a hol pilótáink jelentései szerint sok ezer train-jármű zárja el a közlekedést. Hadizsákmányunk ágyúkat, egyéb fegyvereket, munícióban és egyéb hadianyagban igen jelentékeny.

A nyugati harczterén a Nieuporton át Lombartzyde külvárosig előrehatolt ellenséget a németek visszavetették az Yser túlsó partjára, az Yser keleti partját megfeszítették az ellenségétől. Az Yser-csatornán át Dixmuidtől délre, valamint Ypres-től keletre előnyomultak, több mint 700 francziát ejtettek foglyul, négy ágyút és négy gépfegyvert zsákmányoltak. A keleti harczterén a német lovasság Kalistól keletre a túlerővel támadó orosz lovasságot újból visszaverte. November 13. Északon hadseregünk arcvonalán nincs nevezetesebb esemény. Az oroszok bevonulnak Tarnovba, Jaszlóba és Krosznóba. A monarchiában internált összes hadifoglyok száma eddig 867 tiszt és 91,727 főnyi legénység. Szerbiában az ellenség visszavonulását Koczeljevától és Valjevótól kelet felé folytatja. A Száva mentén Usczét rohammal bevették, Baljanit és Banjanit elérték. A gomile - droginjei erődített ellenséges vonal már birtokunkban van és Sopot Steliczét is elértük. A nyugatról és északnyugatról előnyomuló hadoszlopok Valjevó felé közeledtek. A nyugati harczterén az Yser-szakaszon Nieuport mellett a németek igen súlyos veszteségeket okoztak az ellenségnek s 700 francziát elfogtak. Ypresnél jól haladó támadásuk közben további 1100 katonát fogtak el. Soissonstól nyugatra és keletre heves francia támadásokat vertek vissza. A kelet-poroszországi határon Eydukhennél és innen délre a tavaktól keletre újabb harczok fejlődtek ki, döntés még nem történt. A török főhadiszállás jelentést ad ki a november 1-je óta a kaukázusi határon történt eseményekről. A határt november 1-én az oroszok lépték át, a török határvédő csapatok az ellenségnek nagy veszteséget okozva, négy napig vonultak vissza Kulbachi és Köpriki vidékéig. Itt 5. és 6-án az oroszok eláncszolták magukat, 7-én kezdték a törökök az offenzívát, négy napi erős harc után általános rohamot kezdtek, szuronyral bevették Köprikojt, 12-én győzelmiük már véglegesnek volt tekinthető, az összes orosz állások be voltak véve, egy egész orosz hadtest futva menekült a törökök üldözése közben. November 14. Északkeleti harczterünkön nem volt harc. Szerbiában előnyomulásunk Valjevótól északnyugatra erős ellenállásra talált, mindazonáltal összes hadoszlopaink, bár az eső és hó is akadályozta műveleteinket, előbbre jutottak, több

fontos hadállást elfoglaltak és elérték a Száva menti Skelától a Koczeljevától délre eső területig és innen tovább a Drináj vezető vonalat. Sok foglyot ejtettünk, a kik szerint a szerbek Valjevó mellett ellenállásnak akarnak kifejteni. Néhány ezredükben hír szerint zendülés tört ki. A hivatalos jelentés nagy dicsérrelt emeli ki a Körös, Maros és Lajta monitorok eredményes munkáját e harczokban. A nyugati harczterén, Nyugat-Flandriában a német támadások a viharok és esőzések által megnehezítve, lassan haladtak. Ypres-től délre 700 francziát elfogtak. Lille-től nyugatra az angolok támadásait visszaverték, Berry au Bacnál a francziáknak egy a terep felett uralkodó hadállását ki kellett üríteniük. Az argonnei erdőségben a német támadások jól haladtak. Kelet-Poroszországban a harczok még tartanak. Stallupönenntől a németek 500 oroszot elfogtak, Soldaunál még nincs döntés, Vlozslavec táján egy orosz hadtestet visszavertek, 1500 fogoly és 12 gépfegyver került kezükbe. A törökök a Köpriki körüli harczokban, melyekben az oroszokat megverték, 500 foglyot ejtettek, 10,000 fegyvert és sok löszert zsákmányoltak. Az oroszok rossz állapotban fordultak vissza Kutek felé, a törökök a talaj és időjárás nehézségei ellenére üldözték őket. A szent háborút kihirdető fetvát a szultán kihirdeti Konstantinápolyban. November 15. Przemysl újabb védelme, úgy mint a vár első körülzárása alkalmával, ezuttal is a legélénkebb tevékenységgel folyik. November 14-én az őrsereg egy nagyobb kirohanásával az ellenséget északra a Rokietnica melletti magaslatokig szorította vissza, csapataink igen csekély vesztesége mellett. A Kárpátokban az ellenséges különítményeknek egyes előretöréseit könnyen visszautasítottuk. Az orosz felderítés az arcvonal többi részén sem tud eredményt elérni. Szerbiában a Valjevótól északra és nyugatra fekvő magaslatokon az ellenség, hogy trainjeinek elvonulására időt nyerjen, előre elkészített hadállásokban ismét ellenállást fejt ki. Csapatainknak sikerült november 14-én kemény harczok után bevenni az ellenséges hadállások kulesát, a Kamenicza melletti magaslatokat a losznica—valjevói út mentén; 580 szerbet foglyul ejtettünk, igen sok fegyvert és löszert zsákmányoltunk. Csapataink november 15-én este Obrenovác előtt Úbnál és a jabiniai hegyhát ellen

támadva, a Kameniczától keletre fekvő és déli irányban Stubiczáig, a rogaticza—valjevói út legmagasabb pontjáiig terjedő gerincvonalon állottak. A nyugati harczterén a németek a jobb szárnyukon vívott harczokban a kedvezőtlen időjárás miatt csak csekély mértékben haladtak. Fáradságos előtörésük folyamán néhány száz francziát és angol foglyul ejtettek és két gépfegyvert zsákmányoltak. Az argonnei erdőben egy erős francia támaszponton sikerült a francia csapatokat szétverni és a hadállást rohammal bevenni. Keleten a harczok Kelet-Poroszország határán és Orosz-Lengyelországban még tartanak. A törökök megszállották Kuturt Perzsa-Azerbeidszánban, melyet eddig orosz katonaság tartott megszállva; az oroszok futva menekültek innen. Az angolok ellen heves támadást intéztek a bassorai parton, mikor Vau mellett partra akartak szállni. Az angolok vesztesége 60 halott.

November 16. Az északi harczterén november 15-én arcvonalunk egyes részein harczok indultak meg. Szerbiában győzelmes csapataink szívszón üldözték az ellenséget s nem engedtek neki időt, hogy nagyszámú és különösen Valjevónál évek óta előkészített megerősített állásaiban komoly ellenállásra gyülekeztek. November 15-én is Valjevó előtt csak utóvédekkel ütköztünk meg, ezek rövid ellenállás után vereséget szenvedtek és foglyokat hagytak kezeink közt. Csapataink elérték a Kolubara folyót, megszállták Valjevót és Obrenovácot. Valjevóban a lakosság virágot szórt katonáink elé, de aztán bombákat dobált és lövöldözött rájuk. A nyugati harczterén az esőzés és havazás miatt csak csekély mértékű tevékenység folyt mindkét részről, Flandriában a németek támadásai lassan előrehaladtak, az argonnei erdőben néhány nagyobb sikert értek el. Keleten a harczok tovább tartanak. November 15-ig a Kelet-Poroszországban harczoló német csapatok az ellenséget a Stallupönenntől délre eső területen visszavetették. A Nyugat-Poroszországban operáló csapatok Soldaun mellett orosz haderők közeledését sikeresen elhárították és a Visztula jobb partján előnyomuló erős orosz haderet Lipónál nyitott győzelmes harczban Plockra szorították vissza. Ezekben a harczokban 5000 fogoly és tíz gépfegyver jutott kezükbe. A Vlozslavecznél elért siker folytatásaképp néhány napon át vívott harczokban döntés történt. Több orosz hadtestet Kutnón túl vertek vissza. Az oroszok 23,000 foglyot, legalább 70 gépfegyvert és eddig ismeretlen számú ágyúkat vesztek. A török hadsereg Lazisztán zónájában álló csapatai megtámadták az orosz határ közelében fekvő limani állást,

az ott tartózkodó orosz csapatokat bekerítették, erősítéseiket, melyeket partra akartak szállítani, szétszórta. Egy másik csapat megszállta Duzkojt és körülzárta a han-hedreszezi állásban elhelyezkedett oroszokat. Az oroszok eredmény nélkül ostromolták a határszéli kukumszi és ab-izslaki állásokat.

November 17. Krakó közeléből előtörő csapataink november 16-án a galicziai határtól északra elfoglalták az ellenség első védelmi vonalait. A Volbrom és Pilicza körüli területen az oroszok többnyire csak ágyútűzünk körletébe jutottak, a hol gyalogságuk támadást intézett ellentünk, azt visszavertük. Ezredünk egyike 500 oroszot foglyul ejtett és két gépfegyver-osztagot zsákmányolt. A németek Kutnónál kivívott győzelmé máris érezeti hatását az egész helyzetre. Szerbiában csapataink november 12-én a Kolubara folyóig nyomultak előre s azon részben már át is keltek, bár az ellenség lerombolta az összes hidakat. Valjevóban, a hova már egy magasabb parancsnokság is megérkezett, a nyugalmat és rendet gyorsan helyreállítottuk. A város a szerb csapatoktól sokat szenvedett. Egy kisebb lovas különítményünk 300 szerbet ejtett foglyul. Ő Felsége a szerbiai hadműveletek vezérét, Potiorek tábornagyot, meleg ünnemmel kézzel kísérték, a katonai ékltményvel díszített I. osztályú katonai érdemkereszttel tüntette ki. A nyugati harczterén általános nyugalom volt, Verduntól délre és Cireytlől északkeletre a francziák sikertelenül támadtak. A keleti harczterén a hadműveletek továbbra is kedvezően folynak.

November 18. A szövetségesek hadműveletei az orosz főerőket Orosz-Lengyelországban csatára kényszerítették, mely az egész vonalon kedvező körülmények közt fejlődött ki. Harczoló csoportjaink egyike november 17-én 3000 oroszot ejtett foglyul. Ezekkel a nagy harczokkal szemben orosz erőknek a Kárpátok ellen való előnyomulása csak alárendelt jelentőségű. Az ellenség egy erős lovassapatát Gribovból való kibontakozása közben ütegeinknek meglepő tüze szétgrasztotta. Szerbiában csapataink több rendbeli harczok után átlépték a Kolubara-folyót. November 16-ikán ezernegyszáz foglyot ejtettünk és sok hadianyagot zsákmányoltunk. A nyugati harczterén Nyugat-Flandriában folytonos harczok közt a helyzet változatlan, az Argonneokban a németek kedvezően haladnak, Verduntól délre visszautasították, a francziák támadásait, ugyszintén St. Mihielnél a Maas nyugati partján előretolt német erők elleni támadás kez-

detbeli siker után teljesen összeomlott. Cireytlől délre a német támadások állásait egy részének feladására kényszerítették a francziákat. Chatillon kastélyt rohammal bevették. Lengyelországban Lodztól északra újabb harczok keletkeztek. Soldantól délre az oroszokat a Mlava felé való visszavonulásra kényszerítették. A legszélőbb északi szárnyon erős orosz lovasságot november 16 és 17-én megverték és Pikkallenen túra visszavetették.

HALÁLOZÁSOK.

A harcztereken hősi halált haltak: Nosziczi Thurzó KÁLMÁN, honvéd százados okt. 13-án Galicziában a felszíni ütközetben, 38 éves korában. Tudományosan képzett kitűnő katona volt, kinek több hadtörténeti értékezése közül az utolsó: «gr. Széchenyi István szerepe a lipcei csatában», aig egy hónappal ezelőtt jelent meg s méltó feltevést kéltett. Szentkirályszabadjai Szóke Endre honvédszázados, az északi harczterén Rohatyn mellett. — RUDANOVICH GERÓ százados és NAGY GUSZTÁV főhadnagy, a szabadkai honvédegyalozered hős tisztjei, a Drina és Száva közötti harczokban. — VADÁSZ FERENCZ, a 22. honvédegyalozered főhadnagya, néhai Vadász József szegedi pénzügyvizsgáló fia az északi harczterén, Vadász Lajos szegedi rendőrfkapitány unokáncsását gyászolja benne. — SELÁNKAI ISTVÁN, a 10. honvédegyalozered főhadnagya és MÉLCSER ELEK, a 10. honvédegyalozered hadnagya, Tarharavatkánál az északi harczterén. — PAPP JÓZSEF kataszteri mérnök, tartalékos honvédehadnagy 29 éves korában az északi harczterén. — SZEKESZ PÁL Petre község segédjegyzője, tartalékos hadnagya, a déli harczterén. — STODOLNI FERENCZ, a 65. közös gyalogezred főhadnagya, 26 éves korában az oroszországi Hopkionál. — TAR JÓZSEF, a 13. gyalogezred főhadnagya az északi harczterén. — DR. PUTICS PÉTER Dezso, szegedi ügyvéd, a 46. gyalogezred tartalékos hadnagya, 30 éves korában a galicziai harczterén. — DR. KÉPES JENŐ, budapesti ügyvéd, hadapródjelölt a szerbiai Gucevo mellett. — HENDEL ANDOR, a 69. gyalogezred zászlósa, az északi harczterén, a Chyrow és Stari Sabor között. lefolyt ütközetben megsebesült. — A sebesült hőst Budapestre hozták. — DR. KRUMENACKER KÁROLY ügyvédjelölt, egyéves önkéntes a 29. gyalogezrednél, Galicziában a Makre mellett vívott ütközetben. — MACHÁN MÁRK hadapród a cs. és kir. 38-ik gyalogezredben 21 éves korában, a szerb

Steckenpferd- liliomtejszappan Bergmann & Co. cégtől, Tetschen, a/Elbe. egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvend, szeplő ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr- és szépség gondozásában való föltűnőhatatlanságáért. Ezzenyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitémletű Bevásárlásnál övatosággal! Ugyelen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 80 fillérért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertárakban, stb. Használéppen kitűnő Bergmann Manera liliomkrémje 70 fillér egy tubus. Kiténő szer női kezek gondozására.

KALODONT Fog-Krém es szájviz

Szakszerűen készített utazási felszerelések HELLER bőröndös cégnél Budapest, IV., Róssuth Lajos-u. 21. (Astoria szálloda épületében) A cég üzlete 20 évig Károly-köruton (Huszár-ház) volt

Saját érdekében FÉMTISZTÍTÓ KENDŐVEL. Előnyei: Bármilyen fémtárgy gyors és egyszerű kezelésben hónapokig tartó tisztogatást nyer. Minden eddigi tisztosítószer helyettesítő fémtisztító föltűnő. Sohasem szárad ki, nem kopot, nem horzsol, olcsó és gazdaságos. — 25 fill., 50 fill. és 1 kor. Működését kaphato. — Kereskedőknél kérjen ingyen mintát. FOKTÁR: FORSTNER JOZSEF GYAROSNÁL BUDAPEST, IV. KER., REÁLTANODA-UTCA 4. SZ.

ROZSNYAY PEPSIN BORA. Kellemes ízű, kiváló jó hatása szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen. Étkezés közben véve, megóv a gyomorterheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Kapható: minden győgytárban valamint Rozsnyay Mátyás Arad, Szabadság-tér 8.

SEBESÜLTEK ÁPOLÁSÁHOZ szükséges tudnivalók és orvosi könyvek: Betegápolástan. A vörös keresztés ápolónők tanfolyamán használt betegápolástan kivonata. Ára K 1.80 A betegápolás kézikönyve. Irta Fialka Gusztáv dr. Hivatásos betegápolónők és a művelt közönség számára. Ajánló sorokkal ellátta Müller Kálmán dr. Számos szöveg közé nyomtatott ábrával. Ára K 8.— A betegápolók tankönyve. Irta Fialka Gusztáv dr. Számos a szöveg közé nyomtatott ábrával. Ára K 4.20 Klinikai receptekönyv. Szerkesztette Müller Vilmos dr. Az egyetemi klinikák, a budapesti poliklinika és a fővárosi kórházak gyógyszermodjainak rendelvényeinek gyűjteménye. II. kiadás. Ára K 8.— A fertőző betegségekről és az azok ellen való védekezésről. Irta Geröczy Zejmond dr. Ára K 1.50 Útmutató a hadsebesápolásban. Irta Prochnow József dr. 96 ábrával és 6 könyvmatu táblával. Ára K 7.— A sebek gyógyulása és a sebekzelés. Irta Schächter Miksa dr. Ára K 4.— Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám és minden hazai könyvkereskedésben.

hárczterén. — FICZERE SÁNDOR tartalékos hadapród őrmester, a vitéségi őrmester tulajdonosa, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank tisztviselője az északi hárczterén. — LIPPAY ISTVÁN szegedi városi adóhivatali számtiszt, önkéntes káplár a 46. gyalogezredben, a chyrovai ütközetben. — BISSELL BÉLA cs. és kir. százados a 72-ik gyalogezredben, a IV-dik gépfegyver-osztag parancsnoka, Ivangorod alatt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: KONCZ ANTAL nyug. városi főlevéltáros, 82 éves korában Szegeden. Koncz 16 éves korában résztvett a szabadságharcban. — NYÁRY KÁLMÁN gróf, 75 éves korában, zsitvaújfalusi kastélyában. — VAJDA ADOLF dr. ügyvéd, 69 éves korában, Budapestben. — LATYKAI MIKSA 68 éves korában, Miskolcon. — SCHMAUSZ ENDRE nyug. főispán, Apatinban. — ID. ZEMPLENYI LAJOS nyug. máv. felügyelő, 63 éves korában, Kolozsváron. — HASSÉK MÓN VIDON örökös rendi kormánytanácsos, erdélyegyházmegyei tb. szentszéki ülnök, az erdélyi róm. kath. státus kézdívisárhelyi főgimnáziumának nyug. igazgató-tanára, 57 éves korában, Nagyenyeden. — PUCHINGER JÓZSEF 57 éves korában, Budapestben. — TÓTH DÁNIEL dr., Miskolc város tisztviselője, 40 éves korában. — POSCH MIHÁLY győrszentmártoni jegyző, a «Közösi és Körjegyzők Győrszegyei Egyesületének» elnöke. — HERCZEL MÓR, a dunaföldvári ortodox izraelita hitközség 35 éves atyja volt elnöke. — SZENDE IONÁCS, a cs. és kir. kassa-oderbergi vasút főellenőre, a kit a budapesti központból a hadi-menetrend főtartása céljából a vonalra rendeltek ki, szolgálateljesítés közben. — TAKÁCS LAJOS szegedi vámpénztáros, Budapestben.

ÖZV. FERENCZKY ANTALNÉ, szül. Bauer Katalin, 89 éves korában, Budapestben. — SZTANKOVÁNI SZTANKOVÁNSZKY MÁRIA 79 éves korában, Kajdacsoson. — Nagyalásnyói BARCZA KÁLMÁNNÉ, szül. Mészáros Komáromy Ida, 73 éves korában, Somlóhegyen. — ÖZV. SZÜLLER JÓZSEFNÉ, szül. Szakács Katalin, 71 éves korában, Budapestben. — ÖZV. SZENTIRMAI GYULA szül. Schwartz Irma 64 éves korában, Budapestben. — ÖZV. SZILASSI és pilisi SZILASSY ÖDÖNNÉ, szül. szentmiklósi és óvári Pongrácz Janka, Losoncban. — HEGYI ÖDÖNNÉ, szül. Bójtke Róza.

Szerkesztői üzenetek.

P. M. Tessék az ügyben a szóban levő szövegkezelést fordulni a szerkesztő alapszabályait.

Lohr Mária (KRONFUSZ) Gyár és főüzlet VII., Baross-u. 85. Telefon: József 2-37.

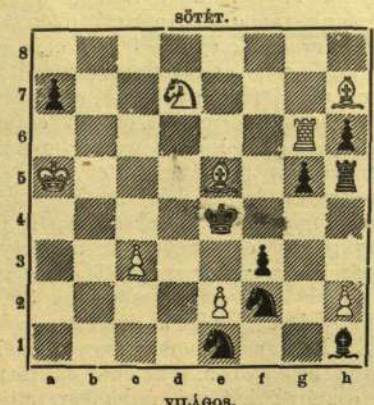
KELETI-féle speciális gyártmányok: mülábak és műkezek. amputáltak részére, kifogástalan technikai kivitelben!

KELETI I. orvosi műszer, kötszer és betegápolási cikkek gyára Budapest, IV. kerület, Koronahercz-utca 17. sz.

Miatyánk, magyar föld. Nincs belső feszítő ereje, ezért bágyadtan és erőtlennél hat. Katonák eskjtie. Nem elég érdekes a mi számunkra, különben sem szoktunk mostanában efféleket közölni. Beszélgetés. Nem így beszélgetnek a katonák — ez ványadt, szintelen szentimentalizmus, nem a magyar katona hangulata.

SAKKJÁTÉK.

2927. számú feladvány dr. Frankenstein I-től Lipőse.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

2919. számú megfejtése Hawel Miksától, Prága.

- 1. Bb2-g2 — Ke6-d5 2. Vb8-c8 stb. 1. — — — H. t. sz. 2. Vb8-g8 stb.

A 2920. számú feladvány megfejtése Pauly W.-től Bukarest.

- 1. Fc7-g5 — Ke5xf5 2. Fc4-b3 — Kf5-e5 3. Ba7-c7 stb. 1. — — — K. t. sz. 2. Fg5-f7 stb.

Helyesen fejtették meg: A «Budapesti Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr).

Gothard Sándor Diana Fegyver-atelier Herény, Szombathely mellett. (Vas megye.)

MOLNÁR FERENC NÉGY KÖNYVE 2 Korona 10 fillér. Gyerekek ... 30 fillér (Rajzok.) Pesti erkölcsök ... 60 (Humoros rajzok.)

EGYVELEG. * Játékkiskola. Londonban olyan iskolát nyitottak meg, a mely igazán pártatlan a maga nevében. Az iskola inkább egy játékbolthoz hasonlít, mert tele van játékszerekkel. A gyermekek túrelmetlenül várják a tanítónőt, a ki megérkezve, nyomban sorra kérdezi a kicsinyeket, hogy melyik mivel szeretne játszani.

Budapest legújabb látványossága. Fővárosunk egy nagyszabású vállalatát ismét gazdagabb lett és pedig az előnyösen ismert DEL-KA cipőgyár, amely első budapesti üzletét — Erzsébet-kört 28. sz. alatt — most nyitotta meg.

KÉPTALÁNY. A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 44-ik számában megjelent képtalány megfejtése: A szerencse és a szél gyorsan mulik.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármege-u. 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Serravallo kinabóra vassal a legalkalmasabb edzője a szeretetnek a csatában sebesültek és épülőfélben levőknek.

Heckenast Gusztáv zongoratermei Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz. Telefon: 1-69.

MARGIT gyógyforrás, Bereg m. A gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hirtelen bántalmánál igen jó hatással bír még akkor is, ha vérszékelyes forrás.

Dr. Lenhossék Mihály uj könyve most jelent meg Az ember helye a természetben Ára 1 korona 60 fillér.

ZÁGONI MIKES KELEMEN TÖRÖKORSZÁGI LEVELEI II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítása alkalmára készült emlékkiadás

NIMRÓD Képes vadászati és versenysport ujság. Szerkesztő: Szabó Kálmán.

TÖRTÉNELEM HÁBORU VILÁGPOLITIKA AKTUÁLIS OLVASMÁNYOK. Dr. BALLAGI ALADÁR Wallenstein horvát karabélyosai 4.— BALOGH PÁL Andrassy Gyula gróf (Magyar Könyvtár) 30.—

Művészeti Könyvtár. Szerkesztő K. Lippich Elek. A megjelent kötetek: Michelangelo. Irta Meller Simon. 17 műmelléklettel és 83 a szöveg közl. nyomott képpel 10 kor.

BERZEVICZY ALBERT

ITÁLIA

Úti rajzok és tanulmányok

Második bővített kiadás
193 képpel

Pergamentkötésben 12 korona.

A CINQUECENTO
FESTÉSZETE,
SZOBRÁSZATA ÉS MŰVÉSZI IPARA

A Velencéről szóló fejezetekkel
kiegészítette

DIVALD KORNÉL

Számos illusztrációkkal és kép-
melléletelekkel

Díszkötésben 18 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.

Jókai Mór munkái

Népszerű kiadás

Egy-egy szám 1 korona

1. A varchoniták.	28-29. Szomorú napok.	98-99. Felfordult világ.
2. Fortunatus Imre.— Shirin.	30-36. Kárpáthy Zoltán.	100. Elbeszélések.
3. Kalóz király.	37-43. Egy magyar nábob.	101-112. Dekameron.
4. Sonkoly Gergely.	44-48. Új földesúr.	113. Egy asszonyi hajszál.
5-9. Törökvilág Magyar- országon.	49-55. Szegény gazdagok.	114-119. Névtelen vár.
10. A bűntárs.	56-58. Hétköznapok.	120-121. Népvilág.
11-12. A kétszarvú ember.	59-63. A régi jó táblabírák.	122-124. Szélsend alatt.
13. Koronát szerelem- ért.	64-65. Délvirágok.	125-131. Egy az Isten.
14. Petki Farkas leányai.	66-67. Milyenek a nők?	132. A debreceni lunatikós.
15. Regék.	68-71. Véres könyv.	133-134. Egy ember, a ki mindent tud.
16. Carinus.	72-73. A magyar nép élce.	135-136. Asszonyt kísér — Isten kísért.
17-20. Erdély aranykora.	74-75. Arnyképek.	137-138. A janicsárok végnapjai.
21-23. Csataképek 1848— 1849-ből.	76-82. A köszívű ember fia.	139-140. A magyar elő- időkből.
24. Bujdosó naplója.	83. Milyenek a férfiak?	141. Az életből ellesve.
25-26. A fehér rózsza.	84-88. Politikai divatok.	142. Észak honából.
27. Magyarhon szépségei.	89. A serfőző.	143-151. Színművek.
	90-93. Mire megvénülünk.	
	94. Oceania.	
	95-97. Az elátkozott család.	

Ezen könyvek megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése, (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrásy-út 21. szám.

THALY KÁLMÁN

OCSKAY LÁSZLÓ

II. Rákóczi Ferenc fejedelem
brigadérosza és a felsőmagyar-
országi hadjáratok 1703-1710

Történelmi tanulmány

Eredeti levelezések s más egykorú
kútfők nyomán

Második bővített és illusztrált
kiadás

Két kötet, nagy lexikon-alakban

Díszes pergamentkötésben 35 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrásy-út 21.

és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél
sziveskedjék lapunkra
hivatkozni.

Aktuális könyv!

BISMARCK ÉS ANDRÁSSY

Irta HALÁSZ IMRE.

A mai szövetséges viszonyunkat megmagyarázó,
nagy szabású politikai tanulmány!

A Franklin-Társulat kiadása. Ára 6 korona

I. fejezet tartalmából: A magyar és német kérdés. Miklós cár szerepe.	VII. fejezet tartalmából: A Karagyorgyevics-pőr. Hatások Délmagyarországon.
II. fejezet tartalmából: Vár és vaspolitika. Bismarck és a magyarok.	VIII. fejezet tartalmából: Oroszország háborus terve Ausztria-Magyarország ellen.
III. fejezet tartalmából: Küzdelem a német hegemoniáért. Olasz egység.	IX. fejezet tartalmából: A békeszövetség megkötése. A békeszövetség és Ferencz József.
IV. fejezet tartalmából: Magyarország és Németbiroda- lom Königrätz után.	X. fejezet tartalmából: Orosz-német ellentét. Francia- ország terjeszkedése. Olasz- ország csatlakozik a béke- szövetséghez.
V. fejezet tartalmából: Andrásy küzdelmé a háborupárt ellen. A határvidéki kérdés.	XI. fejezet tartalmából: II. Vilmos. Az orosz szerződés leleplezése.
VI. fejezet tartalmából: Bismarck és a német biroda- lom megalapítása. A német- francia feszültség.	

Függelék.

I. II. Sándor cár levele Vilmos császárhoz. II. Szövetségi szer-
ződés a Németbirodalom és Osztrák-Magyar monarchia között.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

48. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, NOVEMBER 29.

Szerkesztési iroda: IV. Vármezeje-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával. Külföldi előfizetésekre a postallal meg- határozott viteldíj is esatolandó.

ELFOGOTT OROSZOK, A KIKET MOST HOZNAK LE A MAGYERÁRÓL. AZ ÉSZAKI HARCOTÉRRŐL. — Balogh Rodófi, a harostérre kiküldött munkatársunk fényképe.

Knuth Károly
mérnök és gyáros

Cs. és kir. fenségsége József főh. udv. száll.
Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és víz-
vezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk,
vizierőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségveté-
sek, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.